

Riksdagens protokoll

2012/13:33

Torsdagen den 29 november

Kl. 12.00 – 13.17
14.00 – 14.46

Protokoll
2012/13:33

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 23 november.

2 § Utökning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 25 till 26 i socialförsäkringsutskottet
från 29 till 30 i näringsutskottet

Kammaren medgav dessa utökningar.

3 § Val av extra suppleant

Företogs val av extra suppleant i socialförsäkringsutskottet och i näringsutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Rebwar Hassan (MP)

suppleant i näringsutskottet
Rebwar Hassan (MP)

4 § Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott

Från sammansatta utrikes- och försvarsutskottet hade följande promemoria inkommit:

Sammansatt utrikes- och försvarsutskott

1 bil.

Utrikesutskottet och försvarsutskottet har jämlikt riksdagsordningen 4 kap. 8 § i separata beslut den 15 november 2012 samt den 22 november 2012 överenskommit att genom deputerade i sammansatt utskott gemensamt bereda propositionen 2012/13:41 *Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)*.

Till deputerade och suppleanter i det sammansatta utskottet har utsetts de i bifogade förteckning upptagna riksdagsledamöterna.

Det sammansatta utskottet, som benämns Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU), har vid konstituerande sammanträde den 27 november 2012 utsett följande presidium:

Urban Ahlin (S), ordförande

Cecilia Widegren (M), vice ordförande

Stockholm den 27 november 2012

Martin Brothén

Kanslichef utrikesutskottet

Ingemar Wahlberg

Kanslichef försvarsutskottet

Bilagan hade följande lydelse:

Utrikesutskottets nomineringar till deputerade och suppleanter till sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU), november 2012

<i>Parti</i>	<i>Deputerade</i>	<i>Suppleanter</i>
(S)	Urban Ahlin	Carin Runeson
	Carina Hägg	Olle Thorell
	Tommy Waidelich	Kenneth G Forslund
	Peter Hultqvist (FöU)	Anna-Lena Sörenson (FöU)
	Åsa Lindestam (FöU)	Kent Härstedt (FöU)
	Peter Jeppsson (FöU)	Clas-Göran Carlsson (FöU)
(M)	Cecilia Widegren (FöU)	Mats Johansson
	Hans Wallmark	Johan Forssell (FöU)
	Annicka Engblom (FöU)	Ulrik Nilsson
	Christian Holm	Stefan Caplan (FöU)
	Anders Hansson (FöU)	Elisabeth Björnsdotter Rahm
(MP)	Bodil Ceballos	Peter Rådberg (FöU)
(FP)	Fredrik Malm	Christer Winbäck (FöU)
(C)	Kerstin Lundgren	Staffan Danielsson (FöU)
(SD)	Mikael Jansson (FöU)	Julia Kronlid
(KD)	Mikael Oscarsson (FöU)	Désirée Pethrus
(V)	Hans Linde	Torbjörn Björlund (FöU)

Promemorian lades till handlingarna.

5 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott

Prot. 2012/13:33
29 november

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit:
prot. 2012/13:11 för torsdagen den 22 november från socialförsäkringsutskottet
prot. 2012/13:11 för tisdagen den 27 november från trafikutskottet

6 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:
2012/13:FPM25 Förordning om åtgärdsprogram för skattefrågor
KOM(2012) 465 till skatteutskottet

7 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2012/13:123

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:123 EU:s svaveldirektiv
av Sven-Erik Bucht (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 19 december 2012. Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.
Stockholm den 28 november 2012

Miljödepartementet

Lena Ek (C)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:125

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:125 Miljöbilar och fossila bränslen
av Johan Löfstrand (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 14 december 2012.

Prot. 2012/13:33
29 november

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 28 november 2012

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:126

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:126 Förgiftade havsbottnar

av Christina Karlsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 19 december 2012. Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 21 november 2012

Miljödepartementet

Lena Ek (C)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:127

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:127 Lokalt klimatarbete

av Matilda Ernkrans (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 19 december 2012. Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 21 november 2012

Miljödepartementet

Lena Ek (C)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:128 Ytvattentäkter som riksintresse
av Pyy Niemi (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 19 december
2012. Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom
anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 21 november 2012

Miljödepartementet

Lena Ek (C)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:132

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:132 Mobiltelefoni i hela landet
av Monica Green (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 4 december 2012.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 26 november 2012

Näringsdepartementet

Anna-Karin Hatt (C)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2012/13:133

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:133 Samhällsomvandlingen i Malmfälten
av Sven-Erik Bucht (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 4 december 2012.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 20 november 2012

Socialdepartementet

Stefan Attefall (KD)

Enligt uppdrag

Kjell Rempler

Rättschef

Interpellation 2012/13:135

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:135 Företagens frihet kontra mänskliga rättig-
heter

av Patrik Björck (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 10 december 2012.

8 § Svar på interpellation 2012/13:117 om tortyrbrottets ställning i svensk lag

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Lotta Hedström har frågat mig vad jag avser att göra för att skapa det som stipuleras i tortyrkonventionens artikel 4 och låta inkorporera en specifik brottsrubricering för tortyrbrott i svensk lag.

Tortyrkonventionen uppställer inget krav på att det i nationell lagstiftning måste finnas ett särskilt tortyrbrott. Vad som krävs är att sådana gärningar som enligt konventionen utgör tortyr är kriminaliserade. Redan i samband med Sveriges tillträde till konventionen gjordes bedömningen att Sverige levde upp till detta krav, främst genom straffbestämmelserna om misshandel och grov misshandel samt grovt olaga tvång. Sedan den 1 juli 2010 finns även en möjlighet att döma för misshandelsbrott som är att anse som synnerligen grovt till fängelse i lägst fyra och högst tio år. I dessa fall har svensk domstol möjlighet att döma över brott som begåtts utomlands, även om gärningsmannen saknar anknytning till Sverige.

Frågan om att införa ett särskilt tortyrbrott har behandlats av Internationella straffrättsutredningen, som bland annat lämnat förslag till ny lag om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelse. Frågan kommer att behandlas i den lagrådsremiss som regeringen, i anledning av utredningens förslag, planerar att lägga fram inom kort.

Tortyr är förbjudet enligt 2 kap. 5 § regeringsformen. Skyddet mot tortyr är absolut och kan inte begränsas genom lag. Det råder heller ingen tvekan om att en tortyrhandling i konventionens mening utgör ett allvarligt brott enligt svensk rätt.

Anf. 2 LOTTA HEDSTRÖM (MP):

Fru talman! Jag tackar fru ministern, men tyvärr måste jag konstatera att hon har fel. Det är tre saker i svaret som visar att regeringen har en både kollektiv och obegriplig oförståelse för vad tortyr faktiskt är. För all del är den här regeringen i gott sällskap med den föregående.

För det första finns det inte i Sverige ett specifikt definierat och konsekvent implementerat lagrum för tortyrbrott. Det räcker enligt FN:s konvention inte alls att enbart handlingarna är straffbara, utan det är det specifika med syftet för tortyren och den kontext tortyren utförs i som ska klargöras, nämligen att man i maktsyften och i det allmännas namn medvetet och överlagt tvingar, hotar, kränker, förödmjukar eller diskriminerar människor. Visst står det i regeringsformen att ingen får utsättas för tortyr, självklart. Men det finns ingen straffpåföljd för just det och inget tillämpligt lagrum i fredstid. Det har inte hänt. Det finns inga regi-

strerade, anklagade eller dömda för det här brottet. Det är bara de gärningar som en torterare utför som är straffbelagda. Men det har inte samma tyngd och inte alls samma oerhört viktiga symbolvärde.

Den förnämsta uttolkaren av detta och den instans som har den globala auktoriteten på området är FN:s tortyrkommitté, benämnd CAT i dagligt tal. Förutom att de ofta påpekar att Sverige sänder tillbaka människor till länder där man kan riskera att utsättas för tortyr har de flera gånger och senast 2008 konstaterat att vårt land saknar denna brottsrubricering. Vi rekommenderas därför att införa ett konsekvent definierat tortyrbrott. Distinct from other crimes, står det i deras text. Den tveksamhet som fanns under konventionens första tid medgav då att Sverige fick slippa undan med de gärningsinriktade paragrafer som vi nu lever med. Men numera är hållningen från deras sida desto klarare.

För det andra ställer visst tortyrkonventionen krav på full inkorporering. Det är klarare än klarast. Jag är rädd att ministern är fel informerad på denna punkt. Det står i artikel 4: ”Varje konventionsstat skall belägga dessa brott med adekvata straff, som beaktar deras allvarliga karaktär.” Och det har Sverige inte gjort, eller hur? Det är alltså kopplingen mellan en brottsrubricering och ett straff för det brottet som vi efterlyser.

För det tredje kommer inte Internationella straffrättsutredningen att behandla detta specifika brott som en fredstida företeelse. Man har heller inte gjort det under den ganska mångåriga utredningstiden. De opererar på Romstadgan och dess definitioner för en krigstida kontext. Det som saknas är det komplement som FN:s viktiga tortyrkonvention ger och som gäller fredstida tortyrbrott. Man skriver på regeringens hemsida i förannonseringen för den lagrådsremiss som ministern tog upp: ”Svenska domstolar skall vara behöriga att döma för brotten i den nya lagen och även för gärningar som utgör tortyr enligt FN:s tortyrkonvention.”

Men gärningarna kan vi redan döma för. Kan det vara så att även den här regeringen har låtit det gå både prestige och slentrian i frågan och nu svarar på ren rutin? Jag är ju varken den första interpellanten eller den första motionären i ämnet.

Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag tänker inte beskylla någon för att inte veta vad man pratar om.

Jag påstår inte att vi har ett särskilt tortyrbrott i svensk lagstiftning. Däremot påstår jag att konventionen inte uppställer krav på ett specifikt tortyrbrott. Men handlingar och det som utgör tortyr ska vara straffbart. Där har vi flera möjligheter att döma för det, och vi har också väldigt tydliga påföljder. Det är naturligtvis väldigt viktigt och den inställning som har funnits under lång tid.

Enligt de informationer som jag har prövade Internationella straffrättsutredningen frågan. Den är dock rätt gammal och arbetade långt före alliansregeringens tid. De valde att inte lägga fram förslag om ett särskilt tortyrbrott. Det kan man ha synpunkter på, men det var deras bedömning. Skälen till att de inte gjorde det var säkert många, men några av dem som jag har tagit del av är att man tyckte att det var svårt att utforma en sådan bestämmelse som lever upp till kraven på tydlighet och annat. De tyckte också att det fanns problem med gränsdragning till annat.

Det här är naturligtvis en fråga som vi väldigt noga överväger inför den lagrådsremiss som jag kommer att presentera inom kort och som rör de hemska brott som begås mot människor där tortyr är ett inslag och något som vi måste ta på stort allvar.

Man kan säga att det har tagit väldigt lång tid sedan utredningen kom, och det är riktigt. Men den här regeringen har lagt ned ganska stort arbete på att se hur vi kan lägga fram en lagstiftning som är tydligare och bättre stämmer överens med internationella jämförelser när det gäller folk-mordsbrott, brott mot mänskligheten och annat.

Jag vill gärna ta upp en sak som är ett bekymmer i sammanhanget, och det är att begreppet tortyr i internationell mening definieras lite olika. Man kan se dels i konventionen, dels i Romstadgan att det enhetliga begreppet saknas, och det är lite olika inslag i det. Dock innefattar den svenska lagstiftningen också tortyr som begås av sadistiska skäl. Det behöver inte vara en myndighetsperson som utför tortyr. Vi har alltså ett vidare begrepp, vilket kan vara en poäng.

Lotta Hedström säger att det inte finns några som är dömda för tortyr. Nej, inte under den rubriceringen, men en och annan dom finns det möjligen. Dock vill jag säga att problemet med den här typen av dåd är att få in anmälan, att göra den utredning som nödvändigtvis måste ligga till grund för förhandlingar i domstol och annat. Men Sverige ligger långt framme när det gäller att engagera sig och försöka driva den här typen av ofta ganska komplicerade ärenden, och det tycker jag att vi ska fortsätta att göra.

Vi kommer som sagt att lägga fram en lagrådsremiss inom kort som också kommer att föra ett längre resonemang om tortyrbrottet som är synnerligen allvarligt. Men jag vågar påstå att svensk lagstiftning lever upp till de konventioner och annat som ställer krav på detta. Att sedan en särskild kommitté tycker att det vore bra om man hade en specifik rubricering och att det till formen såg likadant ut på fler ställen må vara hänt, men det viktiga är vad man kan åstadkomma i sak. Då vill jag nog påstå att arbetet med utredningar och förhandlingar samt lagstiftningen tillsammans utgör det viktiga underlaget, och där tycker jag inte att Sverige har anledning att gå på defensiven eller känna att vi inte uppfyller regelverket.

Anf. 4 LOTTA HEDSTRÖM (MP):

Fru talman! Tack, fru minister! Det är klart att vi inte ska gå på defensiven. Det är just ett brott med den här rubriceringen som vi och CAT efterlyser. Ska man då gå lite vilse bland alla olika definitioner som florerar måste man naturligtvis ta den mest auktoritativa och hålla sig till den och vad FN stipulerar i den. Då är inte sadism och privata saker det som är intressant, utan det är det som sker i maktsyften och i en politiserad samhällskontext som är intressant.

När det gäller att det har tagit lång tid är det klart att man kan säga att man är noggrann. Men våra grannländer, Norge, Finland, nästan Danmark och väldigt många andra länder i världen har den här brottsrubriceringen, och CAT tycker att Sverige släpar efter. Det är just möjligheten att utifrån en gemensam definition driva på frågan, spåra och lagföra brottslingar över hela världen som är poängen med det och att föra statistik även i Sverige. Det är just när man kan säga att så här många tor-

tyrbrott finns, enligt den gemensamma definitionen, och att så här många människor är berörda som man kan både förebygga och avskräcka, vilket också är det övergripande syftet med FN-konventionen.

Det kanske allra viktigaste är den rent mänskligt humanitära dimensionen. Vi vet att offer för tortyr – och de lever ofta i ett fruktansvärt psykiskt, fysiskt och inte minst själsligt lidande – behöver det här som ett erkännande. Just det faktum att de har blivit utsatta för någonting behöver synliggöras och benämnas som vad det är. Och att det finns en förövare som kan dömas betyder oerhört mycket för deras upprättelse och därmed för möjligheten till läkning efter det mycket svåra lidandet. Med växande flyktingskaror i Sverige växer den här gruppen i vårt land. Vi behöver ge dem möjligheten att, som ministern själv sade, anmäla den här typen av brott.

Vi tycker fortfarande att det finns ett väldigt starkt skäl för en specifik explicit egen brottsrubricering, och vi är inte ensamma om det. Jag ska återkomma till det senare.

Jag är väldigt glad att höra att regeringen överväger det här och att regeringen vill vara noggrann i lagrådsremissen som beaktar alla dem som har tänkt och skrivit om det här, till exempel Röda Korset och Amnesty. Vi har också ganska auktoritativa remissvar från Internationella åklagarkammaren, Uppsala universitet, Sveriges advokatsamfund, Rikspolisstyrelsen och Brottsoffermyndigheten, och alla instämmer i att Sverige inte har gjort läxan.

Fru minister! Är det kanske så att det har gått lite rutin i det här och att man trots den långa tid som har gått åt inte har varit så noggrann i behandlingen som ministern nu säger att man vill vara?

Anf. 5 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag har försökt förhöra mig om remissinstansernas synpunkter igen, och de är ofta ganska vaga. Men det är inte så att alla som har synpunkter explicit tar ställning för en särskild tortyrbrottsrubricering. Däremot vill de att vi ska överväga frågan mot bakgrund av de synpunkter som har kommit. Det är också precis det som jag säger att vi naturligtvis gör när vi nu förbereder att lägga fram ett förslag som handlar om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser, där tortyr ju är en inkluderande del. Vi överväger och prövar detta noga.

Lotta Hedström säger att det kan finnas olika definitioner på tortyr och att man då ska ta den mest auktoritativa. Romstadgan är ju också auktoritativ. I den uppställs inget krav på offentlig tjänsteman för till exempel brott mot mänskligheten, utan den har en lite annorlunda utformning. Jag tror att det är viktigt att inte gradera de internationella regelverken på ett sätt som exkluderar vissa som icke varande viktiga, utan att man försöker se helheten och fånga in det som regelverken har stipulerat. Det innebär att man ändå har ett sakligt bekymmer med att definitionerna varierar. Det gäller att försöka se till att vi inte missar något, för i så fall skulle vi inte leva upp till någon annan del av de önskemål som kan tänkas finnas.

Det är riktigt att Norge, Finland och delvis Danmark är på väg. Dock skulle jag gärna vilja ställa frågan, mest för min egen upplysnings skull, om de är så väldigt mycket bättre än Sverige när det gäller att driva de här ärendena. Jag är inte så säker på det. Det är inte bara formuleringen

av ett specifikt brott som avgör huruvida man lyckas lagföra människor som har begått den här typen av fruktansvärda brott, utan det helt avgörande är att kunna arbeta med att få in anmälningar och få bevisning, att ägna sig åt vittnesmål och arbeta med de här frågorna. Där är jag rätt säker på att Sverige ändå bidrar och har en ambition att göra mer och göra skillnad, och det är otroligt viktigt. Det hänger alltså inte enbart på formuleringen av ett specifikt brott.

Det viktiga är, och det är det som det ställs krav på i de konventioner som finns, att lagstiftningen i Sverige ska innefatta de grymheter som kan begås mot människor och som vi samlat brukar kalla för tortyr. Det är det centrala och att straffen för den typen av brott är ordentliga, att vi kan döma också den som begår brott någon annanstans än i Sverige. I den meningen kommer vi ganska långt med den svenska lagstiftningen. Vi kommer att ta ordentliga kliv, vågar jag lova, med det förslag som regeringen avser att lägga fram.

Det är viktigt att Sverige ligger i framkant i de här frågorna; jag delar den uppfattningen. Det finns en diskussion, och jag har respekt för det, huruvida vi ska formulera ett specifikt brott som heter tortyr därför att många andra har gjort det, men de avvägningarna får vi göra i det sammanhanget. Jag konstaterar att den utredning som arbetade ordentligt med frågan tidigare inte fann skäl för att lägga fram ett sådant förslag utan såg bekymmer med att göra en sådan avgränsning. Det har jag viss respekt för.

Sedan måste man naturligtvis alltid pröva frågor, men jag menar att det viktiga är att säkerställa att vi har tillräckliga verktyg för att motverka och lagföra den här typen av brottslighet.

Anf. 6 LOTTA HEDSTRÖM (MP):

Fru talman! Frågan är just under vilken rubrik man ska lagföra, möjligheten att ringa in vad som är tortyr och vad som är vardagsvåld, om jag säger så utan att därmed förringa något lidande. Det finns väldigt mycket misshandel, olaga hot och våldtäkter som kan ske mellan personer men inte i den maktkontext som vi – jag säger ”vi” i en väldigt vid bemärkelse – är ute efter i det här fallet.

Romstadgan sysslar med tortyrbrott i internationella konflikt- och krigssituationer, medan FN:s konvention också innefattar det fredstida, så dessa kompletterar varandra. Det är inte alls fel att vi får ett lagrum för det som rör folkmord och brott mot mänskligheten. Självklart ska tortyr finnas med där. Men det handlar också om det som sker i fredstid.

Avslutningsvis skulle jag vilja säga att det finns en förväntan bland svenska politiker. Det gjordes en undersökning i våras bland studenter som jag kan visa ministern. Man tror att det här redan finns implementerat i Sverige, men det gör det ju inte. De människor som lider av tortyr och tortyrskador behöver en upprättelse som hjälper deras läkning, återupprättande som människor så att de kan säga: Jag blev torterad, det är erkänt, det var inte bara en vanlig misshandel, det var inte något privat, det var inte någonting personligt.

FN:s tortyrkommitté är nu i gång med att revidera och göra en ny rapporttrunda. Det vore väldigt pinsamt och olyckligt som Sverige åter, för tredje gången, skulle få ett påpekande att vi inte lever upp till den konvention som vi själva har varit med och drivit fram. Sverige låg i

framkant för att den här konventionen över huvud taget skulle komma till stånd. Det är viktigt att vi står upp för att helt enkelt sätta stopp och förebygga den här typen av brott och lagföra dem på gemensam grund världen över. De här avskyvärda brotten måste kunna stävjas, och vi måste kunna göra det med kraft.

Prot. 2012/13:33
29 november

Svar på
interpellationer

Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Det är helt riktigt att Sverige har varit pådrivande för att få de internationella reglerna på plats, och vi kommer att fortsätta att vara pådrivande. Däremot tycker jag inte att det går att bedriva en debatt där man säger att det är något annat än vardagsvåld. I ärlighetens namn ska vi komma ihåg att synnerligen grov misshandel, där vi skärpte straffen ganska mycket, innefattar en bedömning om misshandeln kan hänföras till ett strängare straff, särskilt om gärningen orsakat bestående kroppsskada – vanligt när det gäller tortyr – eller synnerligt lidande – också vanligt – eller om gärningsmannen visat synnerlig hänsynslöshet. Men det behöver inte vara en tjänsteman, det kan vara en gruppering. När bestämmelsen infördes avsåg man att träffa bland annat tortyrliknande gärningar. Det handlar inte om vardagsbrott, det handlar om väldigt allvarlig tortyr.

Det är viktigt att ha klart för sig när man diskuterar de här frågorna, och jag tycker att Lotta Hedström slirar lite på det, att brott mot mänskligheten och folkmord sker även i fredstid, dess värre, vill jag säga. Det är inte bara under krig som folk begår den här typen av grymheter. Därför får man vara noggrann med att säkerställa att regelverken inte utesluter det som inte kan kallas för en myndighetsperson eller det som inte är en krigsliknande situation. Folkmord och brott mot mänskligheten kan begås i alla fall.

Det är ganska komplicerat att fånga in allt detta. Men det är oerhört viktigt att man gör det, och det är oerhört viktigt att straffskalorna är sådana att de markerar det allvar som vi ser på de här brotten med. Sedan måste vi bli ännu bättre på verkstad och faktiskt få dem som har begått sådana här brott till domstolen så att de kan bli dömda. Där finns det en hel del mer att göra, men jag ser fram emot att lägga fram den proposition som kommer inom kort efter det att lagrådsremissen är avklarad.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2012/13:136 om poliskostnader för Stockholmsfotbollen

Anf. 8 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Ylva Johansson har frågat mig när jag avser att se till att regeringen lägger fram ett förslag om att polisinsatserna vid fotbollsmatcher ska betalas gemensamt via skatten och inte av den arrangerande klubben.

Regeringen beslutade i mars 2011 att tillsätta en särskild utredare – tillika en nationell samordnare – som fick i uppdrag att lämna förslag till hur brottslighet i samband med idrottsarrangemang kan motverkas. I

uppdraget ingår att förbättra samverkan mellan berörda myndigheter och organisationer. I april 2012 överlämnade den nationella samordnaren Björn Eriksson delbetänkandet *Mindre våld för pengarna*. Det betänkandet har remissbehandlats.

Betänkandet innehåller ett flertal olika förslag som vi nu tittar på. Ett av förslagen rör frågan om ersättningsskyldighet för polisens kostnader för ordningshållning. Förslaget innebär att så kallade idrottsaktiebolag, i likhet med allmännyttiga ideella föreningar, ska undantas från skyldigheten att ersätta polisens kostnader för ordningshållning. För att ett aktiebolag ska omfattas av undantaget krävs enligt förslaget att det uppfyller vissa krav.

Jag har förståelse för att kostnaderna för polisinsatser kan vara betungande och uppfattas som höga för de klubbar som är ersättningsskyldiga. Men ersättningsfrågan är komplex. Ordningsslagens ersättningsbestämmelser är generellt tillämpliga på offentliga tillställningar som anordnas i vinstsyfte. I betänkandet behandlas bara frågan om ersättningsskyldighet i samband med vissa idrottsarrangemang. Förslaget innebär att så kallade idrottsaktiebolag som deltar i seriespel anordnade av specialförbund inom Riksidrottsförbundet särbehandlas. Flera remissinstanser har ifrågasatt det rimliga i detta och efterfrågat en analys av hur förslaget förhåller sig till exempelvis anordnare av konserter och festivaler samt bolag inom andra idrotter. Det har även framförts annan remisskritik mot förslaget.

Vi överväger nu hur vi ska gå vidare, och frågan är prioriterad. Min avsikt är att inom kort lämna besked om den fortsatta inriktningen.

Anf. 9 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack, justitieministern, för svaret! Men vi blev inte så väldigt mycket klokare av svaret.

Bakgrunden är en lagstiftning vi sedan länge har i ordningsslagen. Det är inte den som har förändrats, det är alltså ingen ny lagstiftning som har skapat de problem som nu finns. Det är ingen ny viljeyttring från riksdag eller regering, utan det är en ny tolkning som polismyndigheten själv har gjort av den befintliga lagstiftningen. Det får orimliga konsekvenser för fotbollen, särskilt Stockholmsfotbollen. I förra veckan spelade AIK mot Napoli på den nya arenan, Friends arena, och det blev en nota till AIK på över 1 miljon kronor för polisinsatserna för den matchen. Så här håller det på.

Idrottsföreningar kan bilda aktiebolag, och några har gjort det, framför allt de stora Stockholmsklubbarna AIK, Djurgården och Hammarby. Men ett fotbollsaktiebolag är inte som vilket annat aktiebolag som helst, utan man måste uppfylla strikta krav ifrån idrottsrörelsen. Det måste majoritetsägas av en ideell förening, man måste i den ideella föreningen bedriva barn- och ungdomsverksamhet. I ärlighetens namn är det inga lönsamma bolag.

Polisens nya tolkning innebär att det är just de här klubbarna som ska betala miljonkostnader för att arrangera sina matcher, medan andra klubbar, som till exempel IFK Göteborg, Malmö FF eller Helsingborg, inte ska betala. Det är en helt orimlig särbehandling av vissa klubbar gentemot andra.

Jag menar att den nuvarande ordningen är orimlig av tre skäl.

Det första skälet är att polisen är, och ska vara, betald via skattsedeln. Klubbarna ska ha ansvar för säkerheten på arenan, men klubbarna ska inte ha ansvar för polisen och inte heller ekonomiskt ansvar för polisen. Det är rimligt att det finns en skillnad mellan det som är klubbarnas ansvar och det som är polisens ansvar.

Det andra skälet är att klubbar måste behandlas lika. Att några klubbar får oerhört mycket högre kostnader för sina matcher än andra klubbar leder till orimliga konsekvenser. Det drabbar också i förlängningen barn- och ungdomsverksamheten i de här föreningarna eftersom kostnaderna måste tas någonstans ifrån.

Det tredje skälet är att det inte åtgärdar de problem som finns, eller i alla fall har funnits, när det gäller våld och huliganism i samband med fotbollsmatcher. Jag ska återkomma till den frågan senare.

Just nu är förtvivlan stor hos de klubbar som är drabbade och som ska betala miljonfaktura efter miljonfaktura för att kunna arrangera matcher.

Jag blir lite uppgiven över att statsrådet inte heller nu kan säga vilket besked det blir eller när vi får svar på frågan. Klubbarna är lite hjälplösa i det här fallet. Jag har aldrig hört justitieministern försvara de här notorna. Justitieministern var själv lyhörd för problemen och tillsatte den här utredningen. Nu har vi väntat, och utredningen är klar. Den har remissbehandlats, och vi väntar på ett ställningstagande. Under tiden har de tidigare rabatterna som fanns hos Stockholmspolisen försvunnit. Det gör att kostnaderna har ökat dramatiskt. Klubbarna blöder ut pengar genom de här fakturorna i väntan på att det ska komma ett initiativ.

Min fråga till justitieministern kvarstår: När kommer ett förslag som löser problemet med att några klubbar ska betala orimliga notor för poliskostnader?

Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag ska vara ärlig och säga att jag inte vågar ge ett svar på när det kommer av det enkla skälet att det finns ett antal frågor att sortera ut. Men däremot ser jag problemet, precis som Ylva Johansson framhåller. Jag tycker att det är ett stort bekymmer. Frågan är också prioriterad, och det finns anledning att driva på den.

Det är också bra att det påpekas att det inte är någon ny lag som har ställt till det utan en tolkning. Bakgrunden är att under en lång följd år hände just ingenting. Sedan visade det sig att man tolkade detta väldigt olika på olika ställen. Därefter meddelade Stockholmsmyndigheten att nu skulle man minsann leva upp till de krav som ställdes, och så blev det problem kring detta.

Bakgrunden till att det kunde bli ett problem var också det faktum att en del klubbar hade övergått till idrottsaktiebolag. Den frågan diskuterades inom Riksidrottsförbundet när detta började hända, och då påpekade man att det skulle komma att ställa till det när det gäller ersättningsfrågorna. Jag tror att det var år 1980 som man bestämde sig för att göra skillnad mellan vinstdrivna organisationer och ideella organisationer. Det var en förändring som den dåvarande regeringen drev fram. Man sorterade ut detta eftersom man tyckte att de som drivs med vinstsyfte ska hanteras annorlunda än ideella föreningar. Det är det som har skapat problemet. Det finns en historia i detta, och det är besvärligt.

Låt mig säga att det finns möjligheter. När man beslutade om detta i Stockholm gav man en rabatt, och sedan har det inte blivit så. Jag kan och får inte lägga mig i hur myndigheterna fattar beslut i den typen av frågor. Det har ställts en fråga: Kan inte regeringen bestämma att man sänker detta eller ger dispens för det eftersom det är ett stort problem?

Nej, det finns inget sådant utrymme i regelverket som riksdagen har beslutat om i grunden. Det går inte heller, utan vi måste hantera det hela. När vi har tagit fram det här förslaget med mycket goda ambitioner ställs det ett antal frågor som vi måste ha svar på för att hamna rätt. Det är inte heller bra om vi med ett förslag hamnar i en situation där andra helt plötsligt upptäcker andra problem. Vi måste faktiskt försöka göra detta rätt. Det är min ambition just nu.

Frågan är prioriterad. Jag ser problemen. Jag förstår att det är ett bekymmer, men man har varit medveten om att problemen skulle kunna uppstå när man har gått in i detta.

Man kan ju säga att polisens upprätthållande av ordning ska betalas via skatten. Redan på 50-talet bestämde vi att det ska vara så, men det finns en del krav man kan ställa på arrangörer av offentliga tillställningar och arrangemang. Det tycker jag är en hållning som fortfarande gäller, men den måste vara restriktiv och rimlig. Jag förordar inte en total avgiftsfrihet.

Det är också viktigt att det finns ett utrymme för att diskutera vilket ansvar klubbarna i det här fallet ska ta själva för att säkerställa att upprätthållandet av ordningen fungerar. Där tycker jag att fotbollsklubbarna har tagit ordentliga kliv framåt och gör mycket i dag som de inte gjorde för ett antal år sedan. Det är bra. Det måste vi värna om. Där tror jag att en viss ersättning kan ha betydelse, men jag medger att den ligger högt i dag. Det är ett bekymmer. Vi ska försöka hantera frågan så fort vi bara kan.

Anf. 11 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag förstår att justitieministern gärna vill åtgärda alla problem och se på helheten när det gäller avgiftsfrågan, men direktiven till utredningen gällde ju idrotten. Då är det inte så konstigt att man får ett förslag som gäller idrotten tillbaka. Ville man lösa alla frågorna i sammanhanget kanske man skulle ha gett det uppdraget, men det var inte så direktiven såg ut. Där är idrottsrörelsen oskyldig. Det var regeringen som gav det uppdraget till utredaren.

Jag är medveten om att justitieministern inte kan gå in och styra över myndighetens tolkningar, och det är just därför som vi väntar så förtvivlat på att regeringen ska ta initiativ när det gäller lagstiftningen eftersom vi är helt beroende av det.

Det är oerhört viktigt att vi kan åtgärda de problem som finns – det måste man erkänna – med huliganism, våld, kränkningar, hot och bråk i samband med fotbollsmatcher. Det ska aldrig förekomma vare sig inne på arenan eller i anslutning till matcher. Det är viktigt av en mängd olika skäl som jag kanske inte behöver upprepa här.

Klubbarna arbetar också mycket med detta. De har en stor uppställning med många människor som arbetar i samband med varje match. De gör många olika insatser och satsar mycket pengar och mycket mänskligtid för att upprätthålla ordningen. Det har också blivit en markant

förbättring under den senaste säsongen i samband med fotbollsmatcher-
na.

Vi i fotbollsrelesen är inte främmande för att fortsätta en sådan dia-
log och ta på oss andra arbetsuppgifter. Klubbarna ska självfallet ha ett
stort eget ansvar för säkerheten i samband med matcher. Det är möjligt
att det ska vara större än det är i dag. Det är vi inte främmande för att
diskutera.

Men jag tycker att det är orimligt att de ska ansvar för polisen. De ska
inte ens ha ett ekonomiskt ansvar för polisen, utan de ska ha ansvar för
sin del av säkerheten. Där går det säkert att komma ännu längre.

För att nå ett bra resultat när det gäller säkerhet och trygghet i sam-
band fotbollsmatcher krävs det också ett förtroendefullt samarbete mel-
lan klubben och polisen. Det är det som skapar bra förutsättningar för
matcherna, arrangemangen och evenemangen omkring dem. Problemet
är att de här fakturorna skapar en allvarlig ”försurning” i relationen mel-
lan polisen och klubbarna. Det är min bedömning att fakturorna i sig
själva försvårar samarbetet mellan polisen och klubbarna.

Om man inte tycker att klubbarna gör tillräckligt eller inte är tillräck-
ligt lyhörda för sitt ansvar när det gäller säkerheten i samband med mat-
cher tycker jag att man ska säga det. Då kan vi prata om det, men vi har
inte hört det. Vi har bara hört att vi ska betala polisnotorna. Vi har inte
hört på vilket sätt det över huvud taget skulle kunna leda till bättre upp-
levelser eller bättre säkerhet och trygghet på matcherna.

För att nå tryggare matcher finns det en rad andra saker som skulle
behöva göras. Där har den särskilda samordnaren och utredaren lagt fram
en lång rad förslag. Det finns också någonting som klubbarna väntar på
för att kunna upprätthålla en bra säkerhet. Det handlar om att kunna
stoppa de skyldiga individerna från att komma in på arenorna. För att det
ska bli möjligt krävs en del ny lagstiftning, och det hoppas jag att rege-
ringen så småningom ska återkomma till. Men när det gäller kostnadsfrå-
gan är läget akut för många av våra klubbar.

Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Det var kanske dumt att ta matchen mellan AIK och Na-
poli som exempel, för kostnaden på 1 miljon skulle ju inte ändras om
man genomförde Björn Erikssons förslag, eftersom den matchen inte
hölls inom ramen för seriespel anordnat av Riksidrottsförbundet. Det
finns synpunkter också på förslaget, kan man säga, för det var ju en helt
annan typ av match och är därför irrelevant. Kostnaden skulle man alltså
förmodligen ha haft i alla fall. Jag tror att man måste titta lite vidare än så
på de här frågorna.

Det är alldeles riktigt som Ylva Johansson pekar på att det är många
frågor som fordrar sin lösning. Det är klart att den här ersättningsfrågan
skapar irritation och att fakturorna ställer till det hos klubbarna som kän-
ner att det är mycket pengar. Men det är inte så – och det förvånar mig att
Ylva Johansson nästan antyder det – att annan typ av samverkan inte
pågår. Vad jag har förstått har klubbarna i allt större utsträckning de
senaste åren vänt sig till Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna för
att diskutera arrangemangen. Vi har också på olika sätt haft samtal med
klubbarna över flera år där man har kommit fram till olika typer av ini-
tiativ och åtgärder för att rätta till en del saker.

Som sades här handlar Björn Erikssons utredning om den vidare frågan om hur vi ska bekämpa brottslighet i samband med idrottsarrangemang. Det finns nog fog för att ha direktiv som inriktar sig på det. När man sedan lyfter ersättningsfrågorna och tittar på remissynpunkterna som kommer in påpekar konkurrensverk, statskontor och andra: Det är väl lite märkligt att vi ska lyfta ur vissa typer av vinstdrivande bolag och säga att de ska ha ett undantag under vissa premisser. Hur blir det då med de andra? frågar man, och så ger man exempel på hur det kan bli. Det blir tydligt att det behövs lite mer beredning av hur frågan ska hanteras innan man lägger fram förslag.

Jag har inte dåligt samvete för att vi riktade in den här utredningen på att titta på säkerheten vid idrottsarrangemang. Jag tror att det var väldigt bra och tycker att det var bra att det också gjordes ett gediget arbete. Sedan är det komplicerat i många avseenden. Målsättningen måste vara att åstadkomma ett sådant säkerhetsarbete att vi får ned kostnaderna och att vi kan säkerställa att det så lite som möjligt behövs polisinsatser i samband med den här typen av arrangemang.

Sedan är det också så att där det tas ut ersättning – det är endast på själva arenorna eller i direkt anslutning till dem, och det beror på vad det är för typ av arrangemang – ska den hållas på en någorlunda rimlig nivå. Det är där som det kan dra iväg, och det är där som vi måste fundera på hur regelverket ska se ut.

Jag förstår att Ylva Johansson, som ju faktiskt är väldigt engagerad i fotbollsfrågorna – det är jag med, men jag går inte på matcherna lika ofta – upplever att klubbarna känner trycket och också känner en otålighet över att det här tar tid. Jag har stor respekt för det. Jag träffar väldigt många som är engagerade i den här frågan, men jag måste ändå försöka hantera den på ett sätt som gör att vi fångar in de synpunkter som finns så att vi kan lägga fram ett förslag som är någorlunda stabilt. Det är min bestämda ambition att försöka klara den uppgiften.

Anf. 13 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack, justitieministern! Justitieministern ger här bilden av att klubbarna jobbar bra med säkerheten, att samarbetet med polisen är bra och att klubbarnas säkerhetsarbete dessutom kraftigt har förbättrats. Det är glädjande att justitieministern har den bilden. Jag har samma bild. Men just därför känns det frustrerande för klubbarna att de får de här höga polisnotorna. Ett av skälen till att de får dem är att de ska vara ett sätt att stävja oroligheter och förbättra säkerheten. Man känner snarast att det är tvärtom när man, alltså de klubbar som har bildat aktiebolag, får de här notorna.

Man ska ha klart för sig att idrottsaktiebolag visserligen inte är en egen bolagsform, men i praktiken fungerar de helt annorlunda än andra aktiebolag, eftersom de följer de regler för att bilda bolag som Riks-idrottsförbundet har satt upp. Därför är de som främmande fåglar bland andra aktiebolag och följer andra regler än vad andra aktiebolag gör, även om de formellt sett inte har en annan juridisk form.

Fru talman! Jag har full förståelse för att justitieministern känner ett ansvar för att bereda de frågor som inte har blivit beredda i utredningen, för det finns ju de som inte är i idrottsevenemang och som också drabbas av poliskostnader. Jag har full förståelse för det, men samtidigt har id-

rottsrörelsen, framför allt fotbolls- och ishockeyklubbarna som är drabbade, väntat förtvivlat på att utredningen först skulle tillsättas, sedan att den skulle bli klar och sedan att den skulle remissbehandlas – och nu får man höra att frågor som inte fanns med i utredningen måste beredas mer. Det skapar en oerhörd frustration, därför att vi vill se problemen lösta innan klubbarna förblöder.

Jag hoppas att jag kan tolka justitieministerns svar som att ett besked snart ska komma. Jag har en förhoppning om att det ska vara ett positivt besked för idrottsrörelsen.

Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Låt mig bara rekapitulera att vi har en lagstiftning som vi har haft väldigt länge. Bakgrunden till de problem som nu diskuteras i Stockholm är att vi har en del klubbar som har valt att arbeta i bolagsform, att man bestämde sig för att tillämpa regelverket och att det faktiskt är rätt stora ordningsstörningar som kräver stora insatser. Det är en rad olika faktorer som har ställt till det hela. Däremot är det här ingenting som kommer som en blixt från klar himmel. Samarbetet mellan polisen och klubbarna har pågått över tid och, tycker jag, utvecklats på ett positivt sätt. Kostnaden för polisens insatser beror naturligtvis på hur framgångsrikt man kan arbeta med andra säkerhetsfrågor. Där finns det förslag i utredningen, och en del är gjort sedan tidigare.

Det handlar också om sådant som klubbarna kan påverka, till exempel tiden för arrangemanget, publikstorleken, utformningen av arenan och mycket annat. Det här är en pågående diskussion som vi måste ha.

Jag förstår att de här bolagsklubbarna känner att det är viktigt att få en lösning på de problem som de ser. Jag vill dock säga att det inte drabbar all fotboll, därför att de flesta fotbollsklubbar ju faktiskt är ideella. Men det slår, inte minst i en del serier, ganska ojämnt, därför att några är i bolagsform och några inte. Det finns avvägningar man kan göra, men det slår inte mot fotbollen som helhet.

Däremot kan man ha ordningsproblem också i anslutning till andra typer av arrangemang. Jag menar att det vi ska göra är att hitta regler och förhållningssätt som gör att det vi kommer fram till är lika stabilt som det vi har levt med hittills. Vi har ett regelverk från 50-talet. Det har hållit väl över tid och har först på senare år ställt till det.

Jag tror också att det är viktigt att säkerställa att vi får en enhetlig bedömning så att det inte blir olika mellan olika polismyndigheter, vilket är fallet i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2012/13:134 om de psykiskt sjuka

Anf. 15 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Sven Britton har ställt ett antal frågor till mig inom området psykisk ohälsa som bland annat handlar om ifall jag har gjort ställningstagandet att personaltäthet, utbildningsgrad och antal sängplatser är till fyllest inom psykiatri i dag och om organisationen av den psykia-

triska vården och dess resurser är till fyllest för patienternas behov och personalens förväntningar.

Jag vill börja med att säga att det är landstingen och kommunerna som har huvudansvaret för att organisera sina verksamheter så att alla invånare får tillgång till en god vård och omsorg. Statens roll är att sätta ramarna för verksamheten genom lagstiftning samt att utöva tillsyn och följa upp verksamheten. För detta har vi myndigheter som till exempel Socialstyrelsen som har rätt att ingripa om vården inte håller tillräcklig kvalitet eller på annat sätt brister.

Statens roll är också att stödja och stimulera till utveckling av hälso- och sjukvården, till exempel genom att stödja arbetet med kvalitetsutveckling, tillgänglighet och öppna jämförelser. Dessutom bidrar staten med medel genom det kommunala utjämningsystemet samt med riktade medel till olika satsningar i landstingen och kommunerna.

Under perioden 2007–2012 har regeringen gjort en omfattande satsning på att åstadkomma konkreta och varaktiga förbättringar för personer med psykisk ohälsa. Ca 4,6 miljarder kronor har avsatts för insatser på området. Aktiviteterna och den kraftsamling som har påbörjats under tidigare år fortsätter nu och intensifieras för att vården och omsorgen för personer med psykisk ohälsa ska fungera på en nivå som svarar mot samhällets ambitioner och som motsvarar de krav som medborgarna ställer. Regeringen avsätter därför ca 870 miljoner kronor per år för insatser på området. Målet med vår satsning är att personer med psykisk ohälsa ska ha samma tillgång till en jämlik, kunskapsbaserad, säker och tillgänglig vård och omsorg av god kvalitet som personer med somatisk ohälsa.

I maj 2012 beslutade regeringen om handlingsplanen *PRIO Psykisk ohälsa – en plan för riktade insatser inom området psykisk ohälsa 2012–2016*. I handlingsplanen redogör vi för ett antal mål och strategiska områden som kommer att utgöra grund för vårt arbete på området under de kommande fem åren. För att öka tydligheten i regeringens ambition har också delmål formulerats. Dessa tydliggör således våra mål och förväntningar. Bland delmålen märks frågan om samordning mellan kommuner och landsting, kompetens- och kvalitetsutveckling samt frågor om boende och sysselsättning för personer med omfattande eller komplicerad psykiatrisk problematik.

För att säkerställa en stabil plattform för arbetet med att utveckla insatserna på området träffade regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting 2012 en överenskommelse om stöd till riktade insatser inom området psykisk ohälsa. Genom överenskommelsen fördelar regeringen 350 miljoner kronor till kommuner och landsting som lever upp till vissa definierade prestationsmål. Ett av prestationsmålen i årets överenskommelse handlar om samverkan mellan huvudmännen. För 2013 träffas en ny överenskommelse där ambitionen i prestationsmålen ökar. Tanken är att denna typ av överenskommelse ska träffas varje år fram till 2016, vilket skapar en tydlighet för huvudmännen och borgar för en verklig förbättring av de insatser som Sven Britton efterfrågar.

Flera av de senaste årens insatser har resulterat i att kunskapsstödet har ökat på området. Socialstyrelsen har tagit fram flera nya nationella riktlinjer och vägledningar, och Vetenskapsrådet har i uppdrag att inrätta ca 30 forskartjänster för kliniskt verksamma i psykiatri.

För att ytterligare stärka arbetet med en stabil och långsiktig utveckling har regeringen inrättat en tillfällig samordningsfunktion på Socialdepartementet som har i uppdrag att driva på utvecklingen på området och följa upp regeringens PRIO-satsning. En motsvarande samordningsfunktion har inrättats vid Sveriges Kommuner och Landsting.

Anf. 16 SVEN BRITTON (S):

Fru talman! Jag vill tacka socialminister Hägglund för det utförliga och innehållsrika svaret. Det visar att Socialdepartementet har förstått att vården för de psykiskt sjuka inte är likvärdig med den vård som somatiskt sjuka har. Ambitionen är dock att göra den likvärdig, och det är bra nog.

Utgångspunkten för mina tankar var just den likvärdiga vården. Jag är inte psykiater, men jag har verkat inom sjukvården i snart 50 år, då som infektionsläkare. Det innebär att man får besöka psykiatriska avdelningar eftersom de psykiskt sjuka får somatiska sjukdomar mer än vi andra medborgare. Genomsnittsoverlevnaden för den psykossjuka människan är ungefär tio år kortare än för oss andra. Det beror delvis på att de får komplikationer av sina mediciner. De har också en större missbruksproblematik, ofta i kombination med psykisk sjukdom. Det handlar alltså om sådana svåra saker.

Jag har därför ganska ofta kommit att besöka psykiatriska avdelningar under min verksamhet både i Sverige och i andra länder och kunnat konstatera att de psykiskt sjuka har det betydligt värre än de somatiskt sjuka. Det är mycket beklagligt. Inte minst tänker jag på miljön. Den är så påverkad även vi som är psykiskt friska blir nedstämda av att komma till en psykiatrisk avdelning. Det är sådant som borde kunna åtgärdas ganska lätt. Till de öppna psykiatriska mottagningarna finns exempelvis ingångsspärrar. Hur ska en prepsykotisk ung man, kanske paranoid, vilja besöka en sådan enhet om den inte är mer välkomnande än så?

Jag är mycket glad över att det nu satsas på psykiatri. Det har varit neddragningar, omorganisationer och så vidare som gjort att den blivit uttröttad, men nu verkar det som om det satsas en hel del. Det sker väl delvis mot bakgrund av den utredning som Milton gjorde 2005. Nu börjar det hända något.

Eftersom det satsas så pass mycket – ja, mycket vet jag inte, men det satsas en hel del – vill jag gärna veta om det kommer de psykiskt sjuka till del. Får de en bättre vårdnad så att de tillfrisknar mer än tidigare? Det är ju förhoppningen. Det är viktigt att veta att de psykiska sjukdomarna går att förbättra med den vård som finns tillgänglig. Om den vården kommer de sjuka till del, om de får den i rätt form och under rätta omständigheter, kommer det att vara framgångsrikt och ge resultat bland dessa medmänniskor. Det är kanske lite grann det jag efterlyser.

Vi vet att många uppföljningar är på gång, ända fram till 2016, vilket är mycket ambitiöst. Kan vi få lite handfasta bevis för att de verkligen kommer de psykiskt sjuka till del? Har socialministern några sådana studier på gång? Det skulle jag och säkert också de psykiskt sjuka och deras anhöriga gärna vilja veta.

Anf. 17 METIN ATASEVEN (M):

Fru talman! Det är mycket viktiga frågor som Sven Britton lyfter fram i sin interpellation. Psykisk ohälsa ökar bland populationen, och orsakerna är varierande. Vi måste ställa oss frågan: Vad är psykisk ohälsa, och vem drabbas av det? Psykisk hälsa har alla människor. Det finns en myt om att psykiska problem bara drabbar vissa, men det kan drabba oss alla.

Enligt WHO är psykisk ohälsa ett av de snabbast växande hoten mot folkhälsan i världen. Speciellt gäller det depressioner och ångestsjukdomar. Många människor skäms över att vara psykiskt sjuka. De skäms och vill inte berätta om sin ohälsa. Det är förståeligt eftersom det finns fördomar i samhället. I dagens Sverige kan var femte person inte tänka sig att bjuda hem någon med psykisk ohälsa. Det är tyvärr vanligt att människor med psykisk ohälsa stigmatiseras. De känner sig diskriminerade och möts alltför ofta av en attityd som uppfattas som nedlåtande, ifrågasättande och rent av kränkande. Därför måste attityderna mot människor med allvarlig psykisk ohälsa förbättras, vilket också regeringen uppmärksammat.

Det finns även en annan myt om psykisk ohälsa, nämligen att den som en gång fått psykiska problem kommer att vara sjuk resten av livet. Sanningen är den att de flesta återhämtar sig helt eller får hjälp till ett fungerande liv. Det gäller även tyngre diagnoser, såsom schizofreni.

Fru talman! Det finns oroande trender bland barn och ungdomar i dag. Många upplever stress, ångest, huvudvärk, sömnbesvär och svårigheter att hantera sin vardag. De vanligaste tillstånden är depression, ångest, schizofreni och andra psykoser samt missbruk. Regeringen har uppmärksammat detta, vilket också styrks av den stora psykiatrisatsningen på närmare 3,7 miljarder kronor som gjordes mellan 2007 och 2011.

Psykisk ohälsa är ett av regeringens mest prioriterade områden. Mycket har gjorts från regeringens sida, men mer behöver göras inom området. Det är målet med den nya satsningen PRIO psykisk ohälsa. Där fortsätter regeringen att satsa närmare 870 miljoner kronor varje år fram till 2016. Med PRIO psykisk ohälsa får vi en större satsning på förstärkt vårdgaranti inom den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrin. Det innebär att ett första besök ska fås inom 30 dagar och ett andra besök inom ytterligare 30 dagar, då med fördjupad utredning.

Regeringen har också initierat Metisprojektet, som ska leda till att allt fler läkare väljer att göra sin specialisttjänstgöring inom barn- och ungdomspsykiatrin eller inom vuxenpsykiatrin. Man ser också behovet av tidiga insatser för att jobba mer preventivt och för att fånga upp barn och ungdomar som mår psykiskt dåligt och ge dem rätt vård för att vända den negativa trenden.

Regeringen har också ställt krav på landstingen och kommunerna att samarbeta för att stötta och hjälpa människor med psykiska funktionsnedsättningar. Ingen ska hamna mellan stolarna.

Vi har jobbat med frågan om samarbete mellan landsting och kommun i många år i Södertälje. Vi anser att det fungerar bra. Människor får den hjälp de behöver. Precis som jag sade tidigare ska ingen hamna mellan stolarna. Det är viktigt att dessa människor uppfattar att vi ser dem, tar hand om dem och hjälper dem på alla sätt och vis.

Anf. 18 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag är för det första glad att Sven Britton har tagit upp den fråga som jag känner är oerhört angelägen att jobba med. Varför? Bland annat för att vi talar om många av vårt samhälles allra mest sköra personer. Det är personer som sällan har tillgång till de största megafo-
nerna eller har möjlighet, ork och kraft att formulera sina krav och för-
hållanden för beslutsfattare.

För det andra handlar det om faktiska omständigheter. Under en lång följd av år har psykiatrin varit satt på undantag. Här fanns på 1970- och 1980-talen fantastiska idéer om att riva de stora opersonliga mentalsjukhusen och bygga små fantastiska vårdenheter där de var sysselsatta och kunde känna trivsel i de små sammanhangen. Man klarade den första delen, men man klarade inte den andra delen. Många enskilda personer hamnade mellan stolarna. Det fanns ingen tillhörighet. En del hamnade i en situation där de inte hade någonstans att bo, ännu mindre något att sysselsätta sig med. Många drabbades av missbruksproblem och så vidare.

Jag tror att alla som instämmer i den här bilden är överens med mig om att dessa problem inte återställs i brådrasket. Det fordras många år av uthålligt arbete från oss på den nationella nivån och av kommunföreträdare och landstingsföreträdare. Här är det precis som Sven Britton väl har beskrivit, nämligen att det finns många olika huvudmän där var och en måste dra sitt strå till stacken för att vi ska lyckas.

Här finns en del åtgärder som är av karaktären att det tar lång tid innan de ger genomslag. Sven Britton ställer på goda grunder frågan om dessa åtgärder kommer de personer som drabbas av psykisk ohälsa till del.

En del av åtgärderna kommer dessa personer snabbt till del, andra tar längre tid. Metin Ataseven tog upp problemen med utbildningssituationen. Det har tidigare varit en situation med problem att få läkare att specialisera sig inom psykiatrin, men med hjälp av kraftfulla insatser har vi kommit dithän att sedan 2007 har antalet specialistläkarbevis i psykiatri ökat med 43 procent och antalet läkare som gör ST i psykiatrin har ökat mer än för någon annan specialitet mellan 2008 och 2011. Det är en fantastisk utveckling för ett område där vi tidigare såg ett förstrött intresse. Fler har riktat in sig på området.

Kommer detta patienterna till del? Ja, men det tar tid. Sven Britton vet mer än de flesta hur lång tid det tar innan en läkare har gått igenom utbildningen och har blivit en fullständig specialist.

Förstärkningen av vårdgarantin har belysts tidigare. Det gäller inte minst insatserna gentemot barn. Vårdgarantin gällde tidigare 90 dagar. Vi sade att det duger inte. Det kan inte vara så att den lilla tjej eller kille som behöver hjälp av psykiatrin ska få beskedet att komma tillbaka om tre månader. Vi har sagt högst 30 dagar. Vi ser nu remarkabla förbättringar. Vi är inte ända framme, men det har medfört att 90 procent av landsting-
en klarar av målet att ta emot barn och ungdomar som söker specialiserad psykiatrisk barn- och ungdomsvård inom 30 dagar. Det är bra.

Det finns ytterligare saker som vi behöver lyckas med innan vi kan säga att vi är nöjda – om det någonsin kommer att inträffa.

Anf. 19 SVEN BRITTON (S):

Fru talman! Jag känner en viss förtröstan inför de ambitioner som regeringen har uttryckt.

Nu har Socialstyrelsen som tillsynsmyndighet påvisat en mängd brister, framför allt på kommunnivå, när det gäller boendeformer och sysselsättning för de psykiskt långtidssjuka. De kan inte göra så mycket mer än att påvisa detta. Sedan är det för kommunerna att efterleva kraven. Det vet jag inte om de har gjort på det sätt man kunde hoppas. Kommunerna har fått lite sämre ekonomi i och med att skatteintäkterna har minskat lite på grund av jobbskatteavdragen. De har kanske svårt att tillgodose dem.

Jag skulle vilja veta om utvecklingen är positiv även på det området. Jag tror att de psykiskt sjuka har det sämre än till exempel utvecklingsstörda, som omfattas av omsorgslagen och därmed i det avseendet har lite bättre förmåner. Jag är angelägen om att Socialstyrelsens påpekanden verkligen åtgärdas. Det gäller också de kontrakt som landsting och kommun ska upprätta när det gäller de psykiskt sjuka. De görs tydligen inte alls i den utsträckning som förväntas. Likaså ska det finnas behandlingsplaner för dessa patienter så att vardera sidan vet vad som ska ske.

Ambitionerna är höga. Men jag återkommer till frågan om ambitionerna verkligen genomförs så att de kommer de psykiskt sjuka till del.

Nu har det varit lite svårt med psykiatrin eftersom det där till skillnad från de somatiska sjukdomarna har funnits två skolor, nämligen den biologiska psykiatrin och socialpsykiatrin. Det har tagit lite kraften ur vården. Jag tror att det håller på att förbättras, att man förstärker inom specialiteten att det behövs en samverkan mellan bägge två enheterna för att det ska bli så bra som möjligt för de psykiskt sjuka. Den insikten kommer allt mer och mer på bägge håll. Det är till glädje för de psykiskt sjuka människorna.

De psykiska sjukdomarna ökar i hela världen, inte minst i utvecklingsländerna och då framför allt hos kvinnor. Är de psykiska sjukdomarna en mätare på hur världen mår och hur människorna i vår tillvaro mår? Det kan vara så. I så fall är det här ett allvarligt tecken som man ska ta ett lite större grepp om. Det kan vi inte gå in på här. Nu får vi lite mer handfasta belägg för att de psykiskt sjuka verkligen kommer i åtnjutande av och förbättras av de många fina insatser som är på gång. Jag gläder mig åt att de är på gång, men jag vill gärna se lite bevis på det. Det ska väl inte vara så svårt att åstadkomma.

Jag gläder mig också åt att unga läkare vill bli psykiatrer. De är många, och det är positivt. Sedan får vi inte glömma att vi måste vidareutbilda de äldre psykiatrerna. Det händer en hel del. Patienterna ska få tillgång till de framsteg som görs inom psykiatrin. Det är positivt att det är fråga om så många unga läkare och även sjuksköterskor, sjukgymnaster och psykologer. Det är ju fråga om teamwork.

Anf. 20 METIN ATASEVEN (M):

Fru talman! Regeringen har många projekt på gång. Vi kommer att göra en resultatuppföljning och se vad som har fungerat och vad som inte har fungerat. Då kan medlen styras lite bättre.

Statskontoret har nyligen presenterat en slutrapport, i september 2012, med anledning av den stora psykiatrisatsningen. Där kan man utläsa att satsningen har gett bra resultat i form av ett ökat och mer varie-

rat utbud av sysselsättning för psykiskt funktionsnedsatta. När det gäller vården får fler ungdomar och barn vård i rätt tid inom vårdgarantin, 30 dagar, och sedan en fördjupad analys inom ytterligare 30 dagar.

Regeringen har också förbättrat förutsättningarna för en mer kompetent vård och omsorg genom att 100 000 nya utbildningsplatser ordnas för personal så att de kan vidareutbilda sig inom psykiatrin. Det är ett sätt att jobba preventivt också. Man utbildar exempelvis kuratorer i skolorna, där de upptäcker ungdomar i ett tidigt skede och kan hjälpa dem tidigt. Många gånger har det gått för lång tid, och hjälpen har nästan kommit för sent, vilket har fördjupat den psykiska ohälsan. Det är någonting som regeringen har lyckats väldigt bra med.

Det finns dock mer att göra på psykiatriområdet, vilket man är fullt medveten om. Därför fortsätter satsningarna med närmare 900 miljoner varje år fram till 2016.

Anf. 21 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Anders Milton gjorde, som nämndes tidigare i debatten, en oerhört bred utredning som kom fram efter många samtal och mångas medverkan för att få fram en bra bild av situationen. Där kom långt över hundra förslag till förstärkningar och förbättringar.

Regeringen har försökt genomföra det här tillsammans med kommuner och landsting. En av de sakerna har belysts här, och det handlar om att vi måste få verksamheterna att bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet och att de arbetssätt som vi har är evidensbaserade. Här finns, precis som sades, ganska många olika skolor och en hel del gamla teorier som hänger kvar som kanske borde ha mönstrats ut i takt med att nya forskningsrön har lagts till de gamla. Här finns fortfarande mycket att göra, förstås.

Socialstyrelsen har gjort en hel del viktigt arbete som rör kunskapsöversikter när det gäller hur man behandlar olika sjukdomstillstånd och har tagit fram nationella riktlinjer för såväl schizofreni som schizofreniliknande tillstånd, depression och ångestsyndrom. Det gör att man får en bättre tillämpning av den kunskap som finns ute i verksamheterna.

En annan viktig sak som har belysts handlar om sysselsättningen för personer som har drabbats av psykisk ohälsa. Det är ett svårt område. Men man kan utan vidare säga att flera hundra personer har hjälpts att komma tillbaka i studier och arbete. Mycket finns kvar att utveckla på det området, också den allmänna utbildningsnivån, kunskapsnivån och kompetensen bland människor som arbetar inom den psykiatriska vården som inte är läkare. De har gjort stora insatser som har stor betydelse. Lagstiftningen har i vissa avseenden skärpts och förbättrats, just för att åstadkomma den individuella planen för varje person.

Där fullgör kommunerna ett åtagande: Det här är vår sak. Kommunerna har ansvar för boendet och för sysselsättningen medan landstingen svarar för vårdinnehållet. Då måste man komma överens med den enskilda personen, som utgångspunkt, om vad var och en ska göra. Där ser vi också betydande framsteg.

Attityder är förstås, som har sagts, fantastiskt viktiga i sammanhanget. Här har vi bland annat ett projekt som kallas Hjärnkoll, som genomförs tillsammans med patientorganisationer, som vi tror är väldigt viktiga. Deras erfarenheter kan tillföra väldigt mycket när det gäller ut-

vecklingen av den framtida vården. Det är inte bara patientorganisationer utan också anhörigorganisationer och andra som berörs i sammanhanget.

Jag gissar att det arbete som rör psykiatrin, som handlar om så många olika fält och berör så många olika nivåer och så många yrkesgrupper, kommer att behöva bedrivas under all den tid som vi kan överblicka. Vi har mycket kvar att göra, men jag är glad över att vi ser framsteg och att det förbättras. Det går inte längre nedåt, utan det går uppåt. Vi kan bocka av saker och ting som betydelsefulla. Men vi har ett fortsatt arbete att bedriva innan vi kan säga att vi är nöjda med hur det fungerar.

Anf. 22 SVEN BRITTON (S):

Fru talman! Jag ska inte förlänga debatten så mycket. Jag tycker att det finns en stor enighet om att vi måste hjälpa de psykiskt sjuka, och den hjälpen är på gång.

Men när vi då försöker ta reda på om hjälpen verkligen har kommit menar jag att det är viktigt att vi främst bygger det på patienterna själva och deras anhöriga, på deras åsikter, och inte åsikterna bland dem som har vårdansvaret, som kanske vill ge en lite förskönande bild. Man ska komma ned på den nivå där problemen finns och be att få ett svar där. Det ska vara möjligt, och det är det som jag längtar efter att se. Och får vi då se att det håller på att bli bättre känner vi att vi gör någonting för dem.

Precis som socialministern säger är det här personer som inte har så lätt att föra fram sin åsikt, och kanske inte heller deras anhöriga, som Metin har talat om. Man vill inte gärna prata om att det finns psykiskt sjuka i släkten. Det är viktigt att vi kommer ned på den nivån så att vi verkligen får se att dessa medmänniskor får det bättre. I ett civiliserat samhälle som vårt måste vi hjälpa just dessa människor som har det svårt. Som Metin mycket riktigt säger finns det bra metoder, och människor kan bli mycket bättre och bli friska. Vi har de arsenalerna, och får de bara komma patienterna till del ska det kunna bli mycket bättre.

Jag hoppas och tror att vi ska kunna få bevis för att de psykiskt sjuka människorna och de som behandlar dem verkligen har känt att det har blivit en förbättring. Då kommer åtminstone jag att bli väldigt nöjd.

Anf. 23 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag tror också att det är väldigt viktigt att vi bedriver uppföljningsarbete i flera olika former, och en är naturligtvis en ständig dialog med patienter, patientorganisationer, brukarorganisationer, anhörigorganisationer och andra. Det är en viktig faktor.

Vi följer också upp på andra sätt. En slutsats vi har dragit är att vi förmodligen håller på med lite för många saker. Vi måste koncentrera oss lite för att bli riktigt bra på några områden som är de riktigt centrala. Där försöker vi styra om arbetet just nu.

Jag tror också att det är viktigt att vi orkar göra saker utifrån två perspektiv, dels det som vi nu omedelbart kan se en nytta av, dels sådant som är långsiktigt nödvändigt. Till det hör forskning, att satsa på forskning, för detta är ett område som är mindre beforskat än den somatiska vården. Man får nog säga att många av dem som bär upp forskningen inom psykiatrin är sådana som inom kort kommer att kunna dra sig tillbaka efter väl förrättat värv. Då börjar det komma nya, unga, hungriga forskare som vill vara med och utveckla.

Det andra handlar om, som jag har varit inne på, läkare med den här specialiseringen för att ta över där andra går i pension. Det har vi lyckats väl med så här långt, och där gäller det naturligtvis att hålla i.

Vi behöver alltså ha ett par olika perspektiv: ett på kort sikt och ett långsiktigt där vi ser hur vi säkerställer att vi får strukturer som fungerar så bra som de någonsin kan göra, fru talman.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.17 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då statsministerns frågestund skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

11 § Statsministerns frågestund

Anf. 24 TREDJE VICE TALMANNEN:
Jag vill hälsa statsministern välkommen till kammaren.

Resurser till arbetslösa

Anf. 25 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! 400 000 människor går arbetslösa i Sverige, men i fredags presenterade Svenskt Näringsliv ännu en rapport som visar att företag inte lyckas rekrytera den arbetskraft de behöver. 80 procent av vvs-företagen har haft svårt att hitta rätt folk, nästan 60 procent i motorbranschen och 50 procent av vårdföretagarna.

Det här rekryteringsgapet är ett systemfel som både hotar tillväxten och håller arbetslösheten väldigt hög i Sverige. Arbetsförmedlingen borde bli bättre på att erbjuda snabba insatser som gör att folk kan ta de jobb som faktiskt finns på svensk arbetsmarknad. Ibland är det bara en tilläggskurs som behövs. Ibland är det bara ett lastbilskörkort eller att man slutför sin vårdutbildning. I stället skickar Arbetsförmedlingen tillbaka pengar till staten. I år räknar man med att skicka tillbaka 3 miljarder kronor till staten i stället för att sätta pengarna i arbete.

Statsministern! I stället för att Arbetsförmedlingen ska skicka tillbaka miljarder till staten, varför ändrar regeringen inte regelverket så att pengarna och de arbetslösa sätts i arbete?

Prot. 2012/13:33
29 november

*Svar på
interpellationer*

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Skälet till att det blir resurser över är att arbetslösheten inte har blivit så hög som vi befارade. Vi ska dessutom inte ge sken av att det är så vi löser problemet med arbetslösheten.

Det sker en omfattande strukturomvandling över tid som gör att vi får en alltmer krävande arbetsmarknad som höjer sina trösklar gentemot dem som försöker komma in. Det gör att det i grunden är en mycket svårare samhällsprövning och samhällsomvandling än vad Mikael Dambergs sätt att ställa frågan faktiskt belyser.

Jag tror att utbildningsinsatser är helt centrala, men vi har också ett omfattande behov av erfarenhet, som många saknar som nu står långt från arbetsmarknaden. Därför är den jobbpakt som regeringen arbetar med och andra åtgärder som syftar till att man ska få visa upp sitt kunnande, att man ska få pröva på och att man ska kunna jobba och samtidigt få utbildningsinsatser en mer framkomlig väg vid sidan av att det naturligtvis ska finnas tillräckliga resurser hos Arbetsförmedlingen för att åtgärda den situation som vi har på arbetsmarknaden.

Anf. 27 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tror att det är dags för statsministern att se verkligheten som den är. Tidigare i veckan ringde en person till vårt kansli. Det var en medelålders man med tre barn. Han ringde och sade att han hade förlorat jobbet på grund av omstruktureringar i arbetslivet, och nu var han arbetslös. Han hade svårt att försörja familjen och att betala räkningarna därför att a-kassan var så låg. Han tvingades låna pengar av sina föräldrar för att fixa räkningarna.

Han blev ändå ganska glad för han hade äntligen hittat rätt. Han hade hittat en arbetsgivare som sade: Jag anställer dig om du fixar ett lastbilskörkort. Då gick han till Arbetsförmedlingen och sade: Om jag får ett lastbilskörkort kommer jag att få ett jobb. Men han fick nej från Arbetsförmedlingen. Förklaringen var att han inte hade varit stadigt arbetslös under det senaste året, för han hade hoppat på de småjobb som han fick när han var arbetslös. Men då fick han nej.

Vi kan inte skylla det här på Arbetsförmedlingen. Det är regeringen som är ansvarig. Min fråga till statsministern kvarstår: Varför ska Arbetsförmedlingen skicka tillbaka miljarder till staten när 400 000 människor är arbetslösa? Varför ändrar inte regeringen regelverket så att pengarna och de arbetslösa sätts i arbete?

(Applåder)

Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Av Mikael Dambergs sätt att beskriva detta skulle man kunna tro att Socialdemokraterna förordar att skattebetalarna ska stå för alla lastbilskörkort i Sverige. Det finns inget sådant förslag i Socialdemokraternas budget. Det är inte ett finansierat förslag, som Socialdemokraterna nu antyder.

Jag tycker i grunden inte heller att vi ska framställa det som att vi nu avser att med skattemedel täcka alla människors behov av körkort. Det där är naturligtvis en avvägningsfråga. Väldigt många får använda egna besparingar för att finansiera detta. Det ska inte delas ut godtyckligt till

några men inte till andra. Det är en rättvisefråga, Mikael Damberg. Här får man vara lite rädd om skattebetalarnas pengar.

Vi har omfattande resurser. Vi har ett öppet utbildningssystem. Det är förmodligen det mest generösa utbildningssystem som finns i världen för att stödja människor i omställning. Men beskriv inte arbetslösheten och arbetsmarknadens prövningar som isolerade till ett enskilt ställningstagande hos Arbetsförmedlingen. Det är en betydande strukturomvandling. De enkla jobb vi en gång hade finns inte längre. Det handlar om en samhällsomvandling som är mycket grundläggande och som kanske är den svåraste samhällsprövning Sverige stått inför. Det är bra om man också anpassar beskrivningen till det när man pratar om vilka lösningar som finns.

Prot. 2012/13:33
29 november

*Statsministerns
frågestund*

Sveriges roll i internationella klimatförhandlingar

Anf. 29 PER BOLUND (MP):

Herr talman! Just nu pågår ett internationellt klimatmöte i Doha i Qatar. Läget för klimatet är extremt allvarligt. Det visar alla signaler. Vi måste omedelbart få till ett internationellt avtal som håller utsläppen inom en säker nivå, annars väntar en kollaps för klimatet som inte kommer att gå att stoppa.

Vid klimatmötet i Köpenhamn 2009 lovade världens rika länder att ta sin del av ansvaret för att finansiera klimatomställningen i fattiga länder. Man lovade också att det skulle vara nya pengar. Man skulle inte ta dem från biståndet. Fredrik Reinfeldt var med i Köpenhamn. Han lovade där de fattiga länderna att Sverige skulle leverera sin del. Trots det har man tagit alla pengar till klimatsatser i syd från just biståndet, från fattigdomsbekämpningen.

Det här innebär att vi sviker löftet till utvecklingsländerna. Jag har därför lämnat in en KU-anmälan mot Fredrik Reinfeldt i dag för att jag tycker att man ska granska den här frågan. Men jag vill också passa på att fråga statsministern: Hur ska Sverige kunna vara trovärdigt i internationella klimatförhandlingar om vi inte håller vad vi har lovat?

Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Den miljöpartistiska linjen att världens problem i klimatfrågan heter Sverige tror jag inte på. Vi har fullföljt de löften vi har ställt ut. Vi har betalat in våra fast start-pengar. Det har inte riktigt alla gjort. Vi har också sagt att vi är beredda att vara en del av en långsiktig finansiering, förutsatt att åtaganden görs som leder till att klimatfrågan löses. Men en mycket stor andel av de snabbväxande ekonomierna i världen har inte ingått sådana åtaganden och därför har vi inte tvågradersmålet inom räckhåll. Nu talar Världsbanken till och med om en fyra-gradig temperaturökning.

Det måste alltså hänga ihop med andras åtaganden. Skuldbelägg dem som hotar klimatet och inte dem som försöker lösa problemet! Det bidrar nämligen inte till frågans lösning att peka finger åt dem som faktiskt har kommit allra längst.

En sak vill jag påpeka. Jag och den regering jag leder har aldrig lovat att vi additionellt, ovanpå vår enprocentsnivå av bni, skulle tillföra ännu mer resurser. Den typen av resursförslag finns i Miljöpartiets och Vänsterpartiets budgetar, men inte hos Socialdemokraterna och inte hos alliansregeringen. Jag tycker att detta kan försvaras. Det är över 0,7-procentsnivån av bni som FN har fastslagit och där Sverige snart ensamt i världen ligger på en högre nivå.

Anf. 31 PER BOLUND (MP):

Herr talman! Jag får tacka statsministern för svaret, även om det inte gör mig särskilt mycket lugnare. Jag är orolig för att Sveriges barn inte känner sig så mycket lugnare heller av det svaret. Det kom en rapport i våras som visade att sju av tio barn i Sverige oroar sig för klimatförändringarna. De oroar sig till och med mer för det än för familjens ekonomi eller för att inte ha några kompisar i skolan.

Som statsministern säger kan klimatet bli fyra grader varmare redan till år 2060, om 50 år, då många av de barn som lever i Sverige i dag fortfarande är i arbetsför ålder. Rapporten visar också att vissa delar av världen kommer att bli obeboeliga med nuvarande utveckling.

Jag skulle önska att statsministern gav ett tydligt löfte till de här barnen att han ska hålla det han sade i Köpenhamn. Nu säger statsministern i sitt svar att han faktiskt tar pengarna från biståndet. Sveriges riksdag beslutade att avsätta 1 procent av budgeten till bistånd och av det tar statsministern pengar för att använda till klimatinsatser i syd, mot det beslut som togs i Köpenhamn.

Jag tror att Sveriges barn gärna skulle se att vuxna håller vad vi lovar. Det gäller även vår statsminister.

Anf. 32 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vi har inte sagt att vi anser att man bör lägga dessa additionellt om man redan ligger över 0,7 procent av bni, vilket är FN:s angivna målnivå för utvecklingsbistånd i världen. Sverige ligger på 1 procent. Det finns därutöver två tre länder som gör det. Något av de länder som har varit i denna klubb börjar nu spara in på sina biståndsinsatser. De flesta andra länder, även rika länder, ligger långt under vad vi presterar.

Vi har betalat in de så kallade snabba pengar som det talades om i Köpenhamn. Det var under svenskt ordförandeskap som vi drev dessa förhandlingar.

Jag vill sedan säga något till de barn som det refereras till och som naturligtvis är oroliga när det gäller klimatuppgifterna. Problemet är att det är ett globalt problem inför vilket Sverige har en mycket liten påverkan. Vi ska, som sagt, vara ärliga gentemot våra barn.

Sverige står för mindre än en halv procent av världens utsläpp och har naturligtvis en ytterst marginell påverkan. Länder som har mycket stor påverkan gör alldeles för lite. Det måste fram åtaganden från de snabbväxande ekonomierna om vi ska kunna lösa detta. Det bör vara Sveriges tydliga röst runt om i världen vid sidan av de rätt betydande insatser som vi redan gör.

Anf. 33 BJÖRN SÖDER (SD):

Herr talman! Utanför huset faller den första snön här i Stockholm, och julens klockor börjar snart klämta. Därmed är det snart dags för skolavslutningar.

För eleverna i Kyrkhedens skola i Hagfors blir det dock ingen traditionenlig skolavslutning i kyrkan. Rektorn uppger att en sådan bryter mot Skolverkets riktlinjer, och vi får höra av Skolverket att religiösa inslag inte är tillåtna enligt skollagen.

Men statsministern stod så sent som för ett år sedan här i kammaren och garanterade att man skulle få ha skolavslutningar i kyrkan. Regeringen har gång på gång försäkrat att man stöder traditionella skolavslutningar. Men problemen kvarstår och förvärras trots det.

Det är uppenbart att problemen tycks vara kopplade till skollagen och Skolverkets utlåtande. Det är lika uppenbart att skolorna behöver ett förtydligande om vad som faktiskt gäller.

Nu undrar jag om statsministern kan redogöra för vad som verkligen gäller.

Anf. 34 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Det som gäller är att lagstiftningen ger rektorn rätt att bestämma hur man ska organisera en skolavslutning. I samhällsdebatten har det framkommit att den myndighet som har försökt uttolka denna lagstiftning har talat om att det möjliggör en avslutning också i en kyrka. Sedan förs det en samhällsdebatt om under vilka former detta kan ske. Det talas bland annat om att man ska få sjunga psalmer men att en gräns ska gå vid trosbekännelse. Denna samhällsdebatt är väl nyttig och riktig. Det är en ny lagstiftning.

Som svar på Björn Söders fråga kan jag säga att mycket av makt och inflytande har lagts på landets rektorer att på ett klokt och övervägt sätt fatta beslut kring detta.

Anf. 35 BJÖRN SÖDER (SD):

Herr talman! Det är uppenbart så att för de flesta är detta förhållningssätt inte funktionellt. Vi ser rektorer som hänvisar till Skolverket och säger att religiösa inslag inte får förekomma. Därmed är det svårt att fira en traditionell svensk julavslutning i Svenska kyrkan eller i någon annan kyrka. Det handlar inte om att man ska föra någon hårdhänt evangelisation eller att man ska stå och slå eleverna i huvudet med Bibeln. Men trots det är det ofrånkomligt att det förekommer religiösa inslag när man ska fira jul som bygger på den kristna högtiden.

Utbildningsministern har tidigare signalerat att man är beredd att vidta en eventuell lagändring så att inga tvivel ska kvarstå. Jag undrar om statsministern är beredd att backa upp ett sådant förslag till lagändring.

Anf. 36 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vi följer naturligtvis alltid hur lagar tillämpas, och vi får se hur detta till slut löses.

Vi får komma ihåg att detta är ett land som under lång tid hade en statskyrka under presumptionen att alla tillhörde samma religiösa tro. Men vår uppfattning och vår upplevelse i landet är att det i detta land ryms människor med olika religiös tro. Det tycker vi i grunden är ett exempel på ett mycket spännande och bra samhälle att det kan vara så. I detta land finns det också många människor som inte har någon gudstro. Vi tycker nog att man ska kunna inrymma alla dem i en skolavslutning. Det gör att det är rätt rimligt att föra diskussioner om att barn som kommer från ett hem med en annan religiös övertygelse eller från ett hem där man inte har någon gudstro faktiskt inte tvingas in i ceremonier som bygger på att man bekänner sin tro till en speciell religion. Jag kan förstå att den diskussionen förs.

Samtidigt vill jag naturligtvis hedra dem som säger att det kan vara en viktig tradition. Jag uppfattar det som att både Skolverket och lagstiftningen har givit rektorerna möjlighet att avsluta även denna termin i kyrkan om de så vill.

RUT-avdraget

Anf. 37 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! I går kunde vi på nyheterna höra att man kan få skatteavdrag för att hyra en bartender till fest och att efterfrågan är stor i välbärgade hem i Täby, Bromma och Danderyd. Skattebetalarna får alltså stå för halva kostnaden. Det är säkert trevligt för dem som anser sig ha råd med sådana fester och som grädde på moset också får ett skatteavdrag för detta. Även om man hyr in en kock till festmiddagen där hemma får man lägre skatt som tack.

Vi får alltmer ta del av uppseendeväckande, för att inte säga helt orimliga, exempel på hur RUT-avdraget kan tillämpas. Nu till jul kan till exempel arbetsgivare ge bort en städning skattefritt till sina anställda. Sedan kan den anställde dessutom få ett skatteavdrag på denna städning.

Statsministern, varför ska en pensionär med låg pension, en pension som dessutom har sänkts de senaste åren, eller en lågavlönad undersköterska eller städerska som själva inte har råd att anlita en bartender till sin fest, om de ens har råd med en fest, vara med och bidra till en fest för välavlönade människor?

Anf. 38 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Först och främst har pensionerna höjts, de kommunala bostadstilläggen har höjts, och skatten för pensionärer har sänkts vid fyra tillfällen.

Vi tycker i grunden att det är bra att vi lättar på beskattningen av tjänster av det enkla skälet att de jobb som försvinner, och de är många, måste ersättas av nya jobb. Jag tror att det i vår tid är mycket klokt att vi med en lättad beskattning på tjänster kan göra mer av service och tjänster åt varandra och på det sättet få fram många nya och bra jobb.

Det viktiga med många av dessa RUT-jobb är dessutom att de ger jobb till människor som har stått långt från arbetsmarknaden eller som tidigare har jobbat i svarta sektorer av vår ekonomi. Det är inte sällan människor som är utrikes födda och som på detta sätt kommer in på arbetsmarknaden och får en vit inkomst, får möjlighet att vabba, sjukskriva

sig och få pensionsinkomster på äldre dar. Det är alltså en reform som driver fram nya jobb.

Det är synd att Vänsterpartiet med sådan konsekvens ifrågasätter de reformer som vi genomför och som kan ge jobb. Det är inte så att det finns några andra förslag på hur andra jobb ska komma till, utan det är bara en ständig kritik av det som verkligen ger jobb. Det är för mig helt fel inställning. Alla människor behövs i Sverige. Då behövs också alla typer av jobb, annars kommer vi att få kvardröjande problem med arbetslöshet.

Anf. 39 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Vi kan konstatera att pensionen har urholkats på grund av bromsen och inte kommer att vara återställd än på några år.

Men tydligen är bartenderjobbet så pass viktigt inför framtiden att regeringen och statsministern är redo att skattesubventionera sådana tjänster.

Statsministern påstår också att detta har lett till att svarta jobb har blivit vita. Det finns inget belägg för det, inte heller i forskningen.

Alldeles nyligen kom det till exempel en rapport från Kristianstads högskola som visar att de som jobbar inom städbranschen i dag har jobbat framför allt inom vita sektorer inom andra verksamheter tidigare. Detta påstående håller alltså inte.

Dessutom visar rapporten, och även andra rapporter, att den svarta marknaden finns kvar bredvid och att till och med de som anlitar de vita tjänsterna frågar om de inte kan få betala svart.

Statsministern har ännu inte svarat på min fråga varför en lågavlönad undersköterska eller en pensionär som min mamma med låg pension ska vara med och betala för väglavlonades fester med bartendrar och kockar. Är bartenderjobbet så pass viktigt i framtiden att vi ska skattefinansiera sådana tjänster när vi har brist på lärare i skolan, brist på undersköterskor i äldreomsorgen och brist på bostäder för många unga människor?

Anf. 40 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vänsterns kritik mot RUT-reformen har varit omfattande. Det kommer att bli en viktig fråga för väljarna 2014 hur gränsdragningen ser ut i denna fråga. Vad kommer att gälla efter valet 2014 om vi skulle få en vänstermajoritet i Sveriges riksdag? Det låter på Ulla Andersson som om det som alla med stor glädje har kunnat konstatera, att breda grupper av vanligt folk nu har råd att betala för hjälp med städning, barnpassning och andra saker som faktiskt underlättar livet, kommer att försvinna om Vänsterpartiet får en möjlighet att påverka.

Återigen: Det har skett förstärkningar för pensionärer. Vi har fördelningspolitiskt motiverade budgetsatsningar, bland annat riktade till pensionärer med små ekonomiska marginaler, som vi har fört fram i våra respektive budgetar. Vi har infört denna reform för att vi tror att den är bra för Sverige och för att den ger jobb.

Jag hävdar med bestämdhet att det nu sker en förändring i samhällets syn på svartarbete till förmån för ett större förordande av vita, skattebetalande tjänster hellre än svarta tjänster. Vi får naturligtvis återkomma inför valet och kontrollera vem det är som har rätt i sin beskrivning – om det är jag eller Ulla Andersson.

Anf. 41 ANNA KINBERG BATRA (M):

Herr talman! Förra veckan fattade vi här i kammaren beslut om regeringens budgetproposition. Med bred marginal sade riksdagen ja till de ramar regeringen presenterade i september.

Sedan dess har det dock kommit flera nya rapporter med data om det ekonomiska läget. I tisdags presenterade Konjunkturinstitutet ganska mörka prognoser, och i morse presenterades de så kallade nationalräkenskaperna, som visar att tillväxten – det är fortfarande tillväxt – var 0,7 procent för det tredje kvartalet men att det finns risker på export- och importsidan. Svensk ekonomi är alltså förhållandevis stark, men riskerna för en fortsatt negativ utveckling är ändå ganska stora.

Därför är det viktigt att följa utvecklingen, och därför vill jag fråga statsministern hur regeringens beredskap är för eventuella reviderade prognoser av det ekonomiska läget samt för att eventuellt fortsätta att förstärka upprustningen av svensk ekonomi och bana väg för fler nya jobb.

Anf. 42 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Jag hörde *Lunchekots* beskrivning av presentationen av nationalräkenskaperna. Där sades att prognosmakarna än en gång överraskades och att svensk ekonomi var starkare än man hade förutsatt.

Av detta lär vi oss att prognosmakare tenderar att ständigt bli överraskade, det vill säga: Det blir inte de prognoser man tror, utan man får basera det på den kända materia som finns, och sedan förändras förutsättningarna. Finansministern har i ett annat sammanhang sagt att vi därför före jul avser att på något sätt ge en uppdaterad syn, i ett läge där svensk ekonomi är utsatt för stora påfrestningar. Vi ser ett fall i omvärldsefterfrågan, väldigt mycket kopplat till den djupgående och långvariga kris vi har i vår nära omvärld runt om i Europa.

Nationalräkenskaperna i dag illustrerar dock det som samtidigt var scenariot när budgeten utformades i början av hösten, nämligen en svag exportefterfrågan i vår omvärld men bättre förutsättningar för inhemsk konsumtion. Det är alltså en starkare balans när det gäller den inhemska privatekonomin. I ljuset av detta satsar vi väldigt mycket på det som stärker vår konkurrenskraft gentemot exportkonkurrenter i vår omvärld. Det verkar vara ännu mer rätt nu än när budgeten lades.

Narkotikaberoende bland ungdomar

Anf. 43 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Vart vi oss i Sverige vänder på våra resor möter vi ibland människor som är väldigt oroliga för ungdomars framtid. Det kan handla om jobb och klimatfrågor, men det handlar också om det faktum att alltför många ungdomar fastnar i ett narkotikaberoende.

Få saker är så dåliga socialt att de inte kan bli ännu värre om man för in narkotika och ett missbruksbeteende. Här har regeringen vidtagit ett antal åtgärder. Vi har fler poliser, och vi har kommuner som sammantaget – även om inte alla använder pengarna till just detta – har resurser för

att ge vård, behandling och stöd. Hos många vårdgivare inom landstingen genomförs mycket viktiga projekt för att tidigt ta tag i detta. Det handlar om olika beroendecentrum och uppsökande verksamheter.

Kan vi dock tänka oss att vi behöver göra mer? Jag kan se framför mig att vi kan börja fundera på eventuella straffskärpningar, i ljuset av Högsta domstolens straffförändringar. Jag kan tänka mig att vi kanske ytterligare bör se över på statlig nivå vad vi kan göra för att stärka inriktningen på vård tidigt för dem som annars förstör sitt liv och andras i en rasande fart.

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Jag har inget att invända mot Johan Pehrsons beskrivning. Vi lär oss att vi måste vinna varje ny generation till insikt om narkotikans farlighet och att narkotikan är en stor förklaringsfaktor bakom kriminalitet och hur kriminella nätverk i vårt samhälle beter sig. I den delen måste vi alltså ha en omfattande informationsverksamhet, och vi måste ha vårdverksamhet i tidiga skeden. Vi måste också ha kännbara påföljder. Det finns alltid anledning att se över och ompröva detta.

I ljuset av det Johan Pehrson nämnde, bland annat att det har skett en praxisförskjutning i Högsta domstolen där det synes vara så att vi går mot ett läge där allvarligare narkotikabrott nu får en straffidsförkortning, finns det anledning att följa detta. Vi kanske får återkomma i ett annat sammanhang med vad det blir för eventuella konsekvenser om detta skulle visa sig leda till en kraftig förändring av straffmätningen just kring allvarliga narkotikabrott.

Klimatpolitiken

Anf. 45 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Statsministern sade i ett tidigare replikskifte med Socialdemokraternas Mikael Damberg att man ska anpassa beskrivningen av verkligheten utifrån de utmaningar man står inför. Jag ska därför hjälpa dig lite. Så här ser verkligheten ut, Fredrik Reinfeldt: De globala utsläppen fortsätter att öka, enligt FN:s miljöbyrå. I Sverige har utsläppen inte minskat i den takt vi har satt upp och menar att vi kräver. Naturvårdsverket har bedömt att vi kommer att minska våra utsläpp med ungefär 18 procent till 2020. Riksdagens mål är minus 40 procent.

Det var under statsministerns ledarskap, med Sverige som ordförandeland i EU, som de viktiga internationella klimatförhandlingarna i Köpenhamn kraschade fullständigt. Det lider vi av än. I detta läge, när världen går mot fyra graders temperaturhöjning, när Europa krisar och när varsel läggs på en redan hög arbetslöshet i Sverige, har du skickat din miljöminister till de internationella klimatförhandlingarna med ett ytterst svagt förhandlingsmandat – om än passivt.

Jag menar att Sverige borde anstränga sig för att spela en större roll för klimatets skull och de svenska jobbens skull. Så, statsminister Reinfeldt: När och på vilket sätt tänker du ta ansvar för miljön och för en offensiv klimatpolitik, både här hemma i Sverige och internationellt?

Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Jag är inte säker på att det höga tonläget är rätt sätt att försöka möta klimatutmaningarna.

Sverige ingår i Europeiska unionen, som är den enda del av världen som har lagbundna reduktionsmål. Problemet är att det bara täcker 15 procent av de globala utsläppen. Allt annat är oreglerat, mer öppet och beroende av nationella åtaganden. För stora delar av utsläppen, framför allt i de delar av världen där utsläppen växer, finns inga sådana legala bindningar och inga åtaganden som gör att vi kan säga till våra barn eller våra medborgare att vi nu är i färd med att lösa klimatutmaningen.

Det är lite udda att framställa Sverige som det stora hotet när det ligger hos så många andra att göra så mycket mer.

I Köpenhamn lades en grund för det som då var möjligt. I ett FN-system som bygger på enhällighet och där den som vill minst kan styra hela förhandlingen var det ändå möjligt att säga att länder bör ta på sig frivilliga åtaganden i ett ackord som har vuxit ut och som är en betydande del av den byggsten som kommer att behövas i kommande förhandlingar. Det är dock fortsatt för låga ambitioner, framför allt i länder med mycket stora och även växande utsläpp, som är det stora globala klimathotet i dag.

Redovisning av bidrag till valkampanjer

Anf. 47 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! För några veckor sedan var vi två riksdagsledamöter som övervakade valet i Montenegro. Montenegro ansöker om EU-medlemskap, och därför har de varit tvungna att anpassa en del lagar till de krav EU ställer på landet. Ett exempel på ett sådant krav är att alla politiska partier numera måste redovisa vem som finansierar deras valkampanj. Jag har exempel, herr talman, på ett parti som har många privata personer som finansierar och på ett parti som har gått till banken och lånat 80 000 euro.

Min fråga till statsministern är: Kommer regeringen under 2013 att lägga fram en proposition till behandling här i riksdagen för att svenska väljare – det svenska folket – 2014 ska kunna veta vem som står bakom de olika partiernas valkampanjer?

Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vår ambition är att en sådan lagstiftning ska läggas fram före 2014.

Minns då att det inte bara handlar om individuella gåvor; det är väldigt viktigt att veta om partier ligger bakom lotteriverksamhet, vilket kanske inte alltid syns på lotterna. Det är också väldigt viktigt att komma ihåg att det enda ett parti får stöd av inte är kontanta medel – det spelar väldigt stor roll om man till exempel får gratis arbetskraft från närliggande intressen, som kanske inte är helt öppna med hur omfattande stödet och hjälpen är.

Om man verkligen är genuint bekymrad över detta bör man vara konsekvent i viljan till öppenhet när det gäller individuella bidrag, när det gäller lotteriverksamhet och när det gäller stöd från närliggande organisationer. Allt detta bör rimligen prövas.

Låt mig bara göra ett påpekande eftersom det görs jämförelser med Montenegro. Det är viktigt att vi är stolta över den frånvaro av korruption och problem som vi har i Sverige och att vi ser nyanser i detta. Vi har ett högt förtroende för politiker och för politiska partier i Sverige, och jag tycker att vi ska vara aktsamma så att vi inte undergräver det. I länder där denna tillit försvinner fungerar ofta demokratin mycket sämre än i Sverige.

Ungdomars inträde på arbetsmarknaden

Anf. 49 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Jag vill påstå att regeringen har gjort mycket, statsministern, för att få ut unga människor på arbetsmarknaden och se och uppmärksamma det hela som ett bekymmer. Vi har sänkt arbetsgivaravgiften för unga, och vi har sänkt restaurangmomsen. Likväl är det förhållandevis många yngre som ska göra sin entré på arbetsmarknaden som har bekymmer att få ett varaktigt fäste.

Vi vet att detta ställer till bekymmer för den enskilde men också, över tid, för samhället. Enligt mitt sätt att se det, herr talman och statsministern, behöver vi göra en rad saker mer än vad vi redan har gjort för att komma till rätta med bristen på funktion på svensk arbetsmarknad. Ett par saker som har diskuterats har varit att konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen då förmedlingen av jobb slirar en del. Man skulle kunna tänka sig att man sänker arbetsgivaravgiften och gör det förmånligare att investera i nya och mindre företag, som trots allt är en betydande andel av de företag som nyanställer och rekryterar arbetskraft.

Min fråga är: Vad har statsministern, som jag vet delar min oro, för konkreta inspel i diskussionen och dialogen för att vi ska få en bättre funktion på den svenska arbetsmarknaden avseende unga människors entré?

Anf. 50 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vi behöver många olika typer av jobb, för det sänker trösklar för olika grupper, inte minst grupper som inte har så mycket erfarenhet eller inte har kommit in på arbetsmarknaden. Därför är det viktiga svar som jag har givit på tidigare frågor.

När det gäller de unga i Sverige är det tydligt att vi har problem med vårt utbildningssystem. Det är för många som inte lär sig tillräckligt mycket. Vi reformerar och gör om den svenska skolan. Men det tar tid att få genomslag för reformerna, och det är en viktig förklaringsfaktor. Bris-ter i egen erfarenhet från arbetsmarknaden nämns mycket från arbetsgi-varna. Därför för vi samtal inom en jobbpakt och förordar traineeutbild-ningar och lärlingsprojekt för att skapa en länk in i arbetslivet som både är betalt arbete och utbildning parallellt.

OECD påpekade i sin senaste rapport vikten av att ha lättnader rik-tade till grupper som står en bit ifrån arbetsmarknaden. När arbetsgivaren anställer någon som har stått utanför en längre tid får han eller hon en lättnad på arbetsgivaravgiften, till exempel. Detta har alliansregeringen genomfört. Vi har också en halverad arbetsgivaravgift för anställda under 26 år.

Jag tycker att det är viktigt att, precis som OECD påpekar, behålla och snarare förstärka än att ta bort mycket av detta, vilket oppositionen i Sverige föreslår i hög grad. Det är rimligen inte en väg till att fler unga ska kunna få jobb.

Vi får följa detta, men det måste också hela tiden ansvarsfullt finansieras så att vi tar ytterligare steg som sänker trösklarna just för att hjälpa unga människor in på arbetsmarknaden.

Trygghet vid omställning i arbetslivet

Anf. 51 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag vill återkoppla till samhällsomvandlingen och strukturomvandlingen eftersom statsministern så riktigt påpekade att det sker en sådan. Det är inget nytt. Det har det gjort hela tiden. Vi har gått från jordbrukssamhälle till industrisamhälle till andra typer av samhällen. Det är vi vana vid.

Vad vi också har varit vana vid i Sverige är att vi har byggt upp en trygghet så att människor har känt en trygghet i omvandlingen. Det har gjort att Sverige har legat i framkant på många nya moderna jobb för att vi inte klamrar oss fast vid det gamla.

Tyvärr har ni slagit sönder tryggheten nu. Tyvärr är människor livrädda. Jag var på Swedwood i Tibro för några veckor sedan. De anställda där har blivit varslade och numera också uppsagda. De är livrädda för att de ska få en a-kassa som de inte kan leva på. De vill inte ha den dåliga ekonomin under denna tid, så de klamrar sig fast vid de gamla jobben. Ni gör alldeles för lite för att öka tryggheten i omställningen till de nya jobben, och ni gör för lite för att hjälpa människor att få rätt utbildning.

Anf. 52 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Förvisso har Sverige gått från att vara ett jordbrukarsamhälle till ett industrisamhälle och nu en sorts tjänstesamhälle som växer fram. Men vi har förmodligen aldrig haft en så krävande arbetsmarknad som vi har nu. Den kräver så mycket utbildning och så mycket erfarenhet, och den kräver dessutom stor arbetsförmåga över ett långt arbetsliv. I grunden är vi på det sättet sämre rustade eftersom människor har otillräcklig egen utbildning, brister i erfarenhet eller får problem under livets gång, vilket många människor upplever.

Då är det viktigt att vi har omställningsförmåga, och jag menar att utbildningssystem står öppna och att vi har tydlig inriktning på arbetsmarknadspolitiken på att hjälpa människor att komma vidare till nya arbeten. Det var inte en framgångssaga under socialdemokratins år att vi hade 550 000 förtidspensionärer eller att över 200 000 människor därtill var långtidssjukskrivna. Ni visade inte ens upp arbetslösheten. Ni dolde den, och ni beskriver detta som en stor framgång för Sverige.

Om man tar bort stora delar av de människor som vi har i Sverige från arbetskraften och aldrig ens låter dem få chansen att komma in på arbetsmarknaden ser det såklart inte ut som om vi har arbetslöshet. Men har ni skapat ett bra samhälle? Nej, ni har skapat ett mycket klivet samhälle där bara några får vara med. Det är det vi nu försöker att rätta till.

Anf. 53 SVEN BRITTON (S):

Herr talman! Jag vill ställa en existentiell fråga till statsministern. Det sägs att risken finns att kommande generation kommer att få det sämre än utgående generation, som jag själv tillhör.

Men vad är målet med politiken? Är det att vi alla ska få det materiellt bättre än vi hade tidigare? Det finns allt fler och tätare indikationer på att jorden inte tål det ökande uttag som en sådan tillväxt förutsätter.

Finns det tankar om att det åtminstone för oss i den rika delen av världen inte längre är rimligt att kräva fortsatt materiell tillväxt, i alla fall inte om välståndet är någorlunda väl fördelat? Immateriell tillväxt är däremot inte bara möjligt, utan det anser jag åtminstone själv är påkallat – speciellt för oss i den rika världen.

Har statsministern några tankar om dessa framtidsfrågor?

Anf. 54 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det är mycket viktigt att den samhällsomvandling som sker också sker på ett sätt så att vi kan bevara möjligheter till jobb för många människor och till en stark ekonomisk tillväxt som är just hållbar och inkluderande. Den ska alltså komma alla människor till del och vara hållbar på det vis att vi inte föröder jordens resurser. Där är vi inte, men vi har kommit en bit på väg.

Jag törs säga att vi vet mer och att vi gör mer rätt nu än vi gjorde två generationer tillbaka. När industrialismens skorstenar stod som högst sågs det som ett tecken på framgång att vi smutsade ned. Vi har lärt oss att det var fel. Vi har lärt oss att våra processer parallellt med att de ger jobb också måste indikera ökad hållbarhet.

Problemet är att det nu kommer nya delar av världen som växer och där det inte alltid fungerar på detta sätt. I den meningen finns det en utmaning mot mänskligheten. Vi har fått flera frågor om klimatfrågans betydelse, och jag delar denna syn. Men om en lösning ska komma på plats måste det vara en lösning som gör att hela vår jord globalt ger ett svar. Man ska inte tro att det gäller några få länder i en rik del av världen och att andra inte behöver göra något.

Den ekonomiska situationen i kommunerna

Anf. 55 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Herr talman! Min fråga till statsministern handlar om den ekonomiska situationen i kommunsektorn när antalet varsel nu ökar. Vi kan se att kommunernas ekonomiska situation alltjämt är stabil. I år går kommunsektorn med ett överskott på 18 miljarder. Nästa år är SKL:s prognos 9 miljarder.

Nu drabbas vi av en ny varselvåg. Människor riskerar att förlora sina jobb. Det kommer att drabba anställda och deras familjer samtidigt som skatteunderlaget till kommuner och landsting urholkas eller försvagas. Om 2013 blir ett år med ett stort antal uppsägningar får det återverkningar också på sjukvården, skolorna och äldreomsorgen och andra delar av vår gemensamma välfärd.

*Statsministerns
frågestund*

Min fråga till statsministern är: Vilken beredskap har regeringen för att hantera minskade skatteintäkter i den så viktiga välfärdsproducerande kommunsektorn? Finns det reservkraft att ta till inom ramen för utgiftstaket?

Anf. 56 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Detta är en fråga vi ständigt följer. Under min tid som statsminister har vi skjutit till medel för både tillfälliga och varaktiga ökningar av statsbidragen, framför allt i krisförloppet som vi såg 2008–2009, för att möta ett kraftigt efterfrågefall.

Parallellt med risken för att många av de varsel som nu kommer något kan bidra till ökad arbetslöshet – det finns bedömare som talar om det – ser vi fortsatt en stark och fram till nu till och med växande sysselsättning. Arbetade timmar är den enskilt viktigaste finansieringsgrunden för Sveriges kommuner och landsting.

Det finns anledning att följa detta. Precis som Lars-Axel Nordell påpekade är vi åtminstone nu i den redovisning vi får överens om att det fortsatt finns ett överskott i kommun- och landstingssektorn. Det behöver inte innebära att varenda kommun, landsting och region har det likadant, men det är det aggregerat.

Vi följer detta men har inte än så länge tyckt att det föranleder några specifika åtgärder i den sektorn.

Gränshinder i Öresundsregionen

Anf. 57 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Närmare en tredjedel av Sveriges och Danmarks samlade bnp genereras i Öresundsregionen. Det är positivt. Trots detta finns det gränshinder som hindrar utvecklingen. Med den massarbetslöshet vi har i dag vore det extra viktigt att ta tag i de gränshindren för att få ännu fler jobb.

Jag kan nämna några exempel. Det finns en hel del utbildningar som inte godkänns på andra sidan sundet där man skulle ha haft chansen att få jobb. Många arbetslösa skulle kunna få en praktikplats på andra sidan, men de nekas det på grund av landsgränsen.

Extrajobbsförbudet är väldigt destruktivt. Man kan inte jobba på både ena och andra sidan, det vill säga jobba halvtid på ena sidan och halvtid på andra. Skattebortfallet är också ett stort problem för skånska kommuner på grund av skatteavtalet.

Min fråga är: Är det inte dags att regeringen prioriterar dessa frågor högre, eftersom de är så viktiga?

Anf. 58 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! I växande grad finns exempel på människor som bor i ett land och jobbar i ett annat. Ett väldigt tydligt sådant exempel är just vad bron mellan Sverige och Danmark har möjliggjort.

Det innebär att man får sin arbetsinkomst i ett land men huvudsakligen försörjs av välfärdslösningar i ett annat. Då måste vi se till att det ska vara möjligt. Problemet är att det inte är så lätt att komma överens. Man blir oense om vilka typer av resurser som ska föras från det ena landet till

det andra. De förhandlingarna pågår kontinuerligt. Det finns ett särskilt gränshinderforum.

Vi har haft en särskilt utsedd person inom ramen för Nordiska ministerrådet som löpande följer detta. Jag har lyssnat till hans redovisning många gånger där han påpekat att väldigt många gränshinder åtgärdas och tas bort. Det underlättar människors rörlighet. Men det tillkommer nya, inte minst för att Sveriges riksdag fattar beslut som inte helt ser ut som de ser ut i danska Folketinget eller i norska Stortinget.

Jag tycker ändå att Hillevi Larsson har en riktig ingång till detta. Detta är viktigt. Vi vill uppmuntra människors rörlighet och att människor ska kunna jobba också i Köpenhamn och Oslo eller att människor kommer från Köpenhamn och Oslo till Sverige och arbetar. Därför jobbar vi omfattande med att underlätta och ta bort så många gränshinder vi kan.

Bostadsinformation till flyktingar

Anf. 59 METIN ATASEVEN (M):

Herr talman! Kriget i Syrien medför att många människor flyr landet och söker sig till tryggheten i Europa. Sverige och Tyskland är de länder som tar emot flest flyktingar. När det handlar om Sverige söker sig väldigt många av de nyanlända till några städer i Sverige och bland annat Södertälje.

Förändringen av EBO-lagen har diskuterats fram och tillbaka många gånger. Men det hjälper inte i dag, eftersom Migrationsverkets handläggning av ärenden går väldigt snabbt för just dem från Syrien. Det tar två veckor. Även om man skulle ändra den så skulle det inte hjälpa Södertälje.

Det finns väldigt stora problem i Södertälje med integration och arbetslöshet. Skolorna når inte målen. Vi har trångboddhet. Min fråga till statsministern är: Kan vi på något sätt informera nyanlända från Syrien om situationen i Södertälje innan de väljer bostadsort för att få en jämnare spridning över landet?

Anf. 60 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Jag vill hålla med om beskrivningen. Det katastrofala inbördeskrig som skördar många offer i Syrien får också till konsekvens att många människor flyr från Syrien.

Till dags datum har strax under 6 000 personer sökt asyl i Sverige. Det är personer som på kort tid har bestämt sig för att komma från ett land varifrån vi precis före inte hade så stora asylströmmar längre. Detta visar något om vilken ödmjukhet man måste ha inför att villkoren kan förändras. Det är rimligen ibland svårt att från dag ett se till att allting fungerar.

Precis som också påpekas försvarar regeringen rätten att få fatta ett eget beslut om var man vill bo eftersom alternativet är så mycket otrevligare, nämligen att någon annan berättar för dig var du ska bo. Så länge man bosätter sig i Stockholmsregionen och finns nära en av Sveriges bäst fungerande arbetsmarknader möjliggör det lite mer av möjligheter att få jobb.

Jag håller ändå med om behovet av att kunna informera. Jag vet att det finns sådana insatser i Södertälje. Jag tror att vi rimligen måste vara beredda att göra mer. Vi får ställa in oss på att vi nu återigen har många stora grupper som kommer från Syrien. Det är någonting som vi också har historiska exempel på, som Metin Ataseven påpekade.

Mer kommer att behöva göras. Sedan måste vi också vara aktiva i de internationella ansträngningarna att få slut på detta inbördeskrig. Det är i grunden där som vi måste åstadkomma en förbättring för människor.

Anf. 61 TREDJE VICE TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund avslutad. Vi tackar statsminister Fredrik Reinfeldt för medverkan.

12 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Motion
med anledning av skr. 2012/13:33 Riksrevisionens rapport om statens försäljningar av apotek
2012/13:So6 av Per Ramhorn (SD)

13 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 29 november

2012/13:158 Varsel i Örebro län

av *Eva-Lena Jansson* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:159 Vattenfalls minskande andel av förnybar el

av *Kent Persson* (V)
till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2012/13:160 Mänskliga rättigheter på EU-nivå

av *Eva-Lena Jansson* (S)
till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

2012/13:161 Regeringens skattepolitik

av *Eva-Lena Jansson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 4 december.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 29 november

2012/13:151 Motorvägsstandard på E20

av *Lars Johansson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:152 Filmens kulturarv

av *Lars Ohly* (V)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2012/13:153 Felaktig användning av HUS-avdrag

av *Peter Persson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2012/13:154 Skattereduktion för läxhjälp samt likvärdig skola

av *Peter Persson* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2012/13:155 EU:s klimatmål

av *Matilda Ernkrans* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

2012/13:156 Resandestatistik

av *Lars Eriksson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:157 Journalister under dödshot

av *Lars-Axel Nordell* (KD)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2012/13:158 Kortavgifter och bankernas redovisningar

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:159 Mellanbanksavgifter

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:160 Översvänningsmygg

av *Ann-Kristine Johansson* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

2012/13:161 Bekämpningsmedel och död hos pollinerare

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Lena Ek (C)

2012/13:162 Kontaktförbud i gemensam bostad

av *Anna Wallén* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 4 december.

Prot. 2012/13:33
29 november

15 § Kammaren åtskildes kl. 14.46.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.17 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

1 §	Justering av protokoll.....	1
2 §	Utökning av antalet suppleanter.....	1
3 §	Val av extra suppleant.....	1
4 §	Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott.....	2
5 §	Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott	3
6 §	Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	3
7 §	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	3
8 §	Svar på interpellation 2012/13:117 om tortyrbrottets ställning i svensk lag	6
	Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	6
	Anf. 2 LOTTA HEDSTRÖM (MP)	6
	Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	7
	Anf. 4 LOTTA HEDSTRÖM (MP)	8
	Anf. 5 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	9
	Anf. 6 LOTTA HEDSTRÖM (MP)	10
	Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	11
9 §	Svar på interpellation 2012/13:136 om poliskostnader för Stockholmsfotbollen.....	11
	Anf. 8 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	11
	Anf. 9 YLVA JOHANSSON (S).....	12
	Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	13
	Anf. 11 YLVA JOHANSSON (S).....	14
	Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	15
	Anf. 13 YLVA JOHANSSON (S).....	16
	Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	17
10 §	Svar på interpellation 2012/13:134 om de psykiskt sjuka	17
	Anf. 15 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	17
	Anf. 16 SVEN BRITTON (S)	19
	Anf. 17 METIN ATASEVEN (M).....	20
	Anf. 18 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	21
	Anf. 19 SVEN BRITTON (S)	22
	Anf. 20 METIN ATASEVEN (M).....	22
	Anf. 21 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	23
	Anf. 22 SVEN BRITTON (S)	24
	Anf. 23 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	24
	Ajournering.....	25
	Återupptagna förhandlingar	25
11 §	Statsministerns frågestund.....	25
	Anf. 24 TREDJE VICE TALMANNEN	25
	<i>Resurser till arbetslösa</i>	<i>25</i>
	Anf. 25 MIKAEL DAMBERG (S).....	25
	Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	26
	Anf. 27 MIKAEL DAMBERG (S).....	26
	Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	26

<i>Sveriges roll i internationella klimatförhandlingar</i>	27
Anf. 29 PER BOLUND (MP)	27
Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	27
Anf. 31 PER BOLUND (MP)	28
Anf. 32 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	28
<i>Skolavslutningar i kyrkan</i>	29
Anf. 33 BJÖRN SÖDER (SD)	29
Anf. 34 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	29
Anf. 35 BJÖRN SÖDER (SD)	29
Anf. 36 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	29
<i>RUT-avdraget</i>	30
Anf. 37 ULLA ANDERSSON (V).....	30
Anf. 38 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	30
Anf. 39 ULLA ANDERSSON (V).....	31
Anf. 40 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	31
<i>Den svenska ekonomin</i>	32
Anf. 41 ANNA KINBERG BATRA (M).....	32
Anf. 42 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	32
<i>Narkotikaberoende bland ungdomar</i>	32
Anf. 43 JOHAN PEHRSON (FP)	32
Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	33
<i>Klimatpolitiken</i>	33
Anf. 45 MATILDA ERNKRANS (S).....	33
Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	34
<i>Redovisning av bidrag till valkampanjer</i>	34
Anf. 47 JASENKO OMANOVIC (S).....	34
Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	34
<i>Ungdomars inträde på arbetsmarknaden</i>	35
Anf. 49 ANDERS ÅKESSON (C).....	35
Anf. 50 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	35
<i>Trygghet vid omställning i arbetslivet</i>	36
Anf. 51 MONICA GREEN (S)	36
Anf. 52 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	36
<i>Den framtida materiella tillväxten</i>	37
Anf. 53 SVEN BRITTON (S).....	37
Anf. 54 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	37
<i>Den ekonomiska situationen i kommunerna</i>	37
Anf. 55 LARS-AXEL NORDELL (KD)	37
Anf. 56 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	38
<i>Gränshinder i Öresundsregionen</i>	38
Anf. 57 HILLEVI LARSSON (S).....	38
Anf. 58 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	38
<i>Bostadsinformation till flyktingar</i>	39
Anf. 59 METIN ATASEVEN (M).....	39
Anf. 60 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	39
Anf. 61 TREDJE VICE TALMANNEN.....	40
12 § Bordläggning	40
13 § Anmälan om interpellationer	40

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	41	Prot. 2012/13:33
15 § Kammaren åtskildes kl. 14.46.....	42	<u>29 november</u>

Tryck: Elanders, Vällingby 2012